БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 3 (4401)
5 ЯНВАРЬ, 1981 й.
ДУШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«ПРАВДА» саҳифаларида

● Ўртоқ Л. И. Брежнев СССР 50 йиллиги номли Череповецк металлургия заводи кислород-конвертор цехи қурилишининг барча қатнашчиларини катта меҳнат ғалабаси— Череповецк металлургия заводида бир йилда 2 миллион тонна пўлат ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган кислород-конвертор цехи муддатидан илгари қурилиб, ишга туширилганлиги муносабати билан самимий табриклайди.

● «Партия съездини муносиб кутиб олайлик» сарлавҳаси остида «Уралмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1981 йилги социалистик мажбуриятлари эълон қилинган.

● Газетанинг «Советлар мамлакати: яратувчилик марралари» катта сарлавҳаси остида берилган учинчи саҳифасидаги материаллар «СССРни социал ва иқтисодий ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳаси муҳокамасига бағишланган.

● «Ҳосилни бугундан тайёрлайлик» — газетанинг ушбу сондаги бош мақоласи қишлоқ меҳнаткашларининг шу кунлардаги ташвишлари ҳақида ҳикоя қилади.

● Газетада янгиликлар, меҳнаткашларнинг редакцияга йўллаган мактублари, чет эллардан олинган телеграммалар, спорт хабарлари босилган.

✦ ҚУРИЛИШ МАЙДОНИДА

ҚЎШ БРИГАДА МЕҲНАТИ

Тошкент қурилиш Бош бошқармаси «Жилстрой» трестига қарашли «Ташросстрой» бошқармасининг Р. Солиҳов ва В. Сепюгин бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари шаҳримиздаги Ў. Тансиқбоев кўчасида қизғин қурилиш ишларини олиб боришмоқда. Бу бригадалар Злобин методи асосида меҳнат қилишиб, трест бўйича юксак кўрсаткичларни қўлга киритмоқдалар.

БУГУН

қўш илғор бригада Ў. Тансиқбоев кўчасида иккита беш қаватли истиқомат масканини фойдаланишга тахт қилиб қўйди. Биноларга сайқал бериш ишларини «Ташмосстрой» трестининг пардозлаш бригадалари бажаришди.

— Биз, — дейди бригада бошлиғи В. Сепюгин, — жонажон партиямиз съезди очиладиган кунгача яна бир турар жой биносининг пойдеворини қўйиш ишларини ниҳоясига етказамиз.

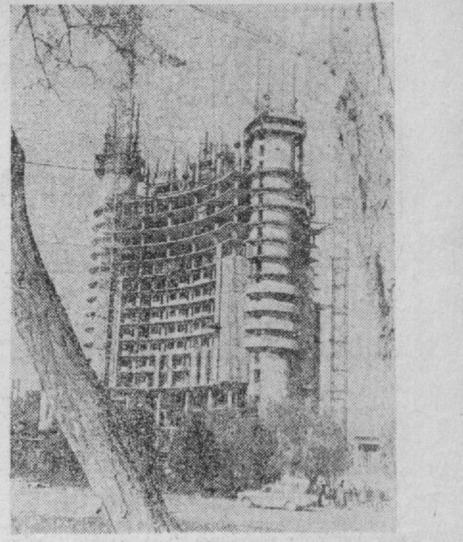

Пойтахтимизнинг Охунбобоев майдони Тошкентнинг энг гўзал жойларидан бирига айланмоқда. Бу ерда қадимий меъморчилик обидаларига уйғунлашган замонавий архитектура комплекслари қад кўтаряпти. «Висотстрой» тресги бунёдкорлари барпо этаётган минг ўринли 20 қаватли «Москва» меҳмонхонаси ана шундай такрорланмас қиёфадаги ноёб иншоотлардан бири бўлади.

СУРАТДА: «Москва» меҳмонхонаси нўкка бўй чўзмоқда.

Х. Мирзакаримов фотоси.

XXVI КОММУНИСТЛАР АНЖУМАНИНИ ЯНГИ ЗАФАРЛАР БИЛАН КУТИБ ОЛАМИЗ

БУГУН ЙИГИРМАНЧИ ЗАРБДОР ҲАФТА БОШЛАНДИ

ЮКСАК МАРРАНИ КЎЗЛАБ

БУГУН

1-ғишт заводлари печларидан чиқарилаётган дастлабки ғишт туркуми шаҳримизнинг катта қурилишларига жўнатила бошланди.

Қурилиш материаллари корхонаси коллективи бу йил ҳам салмоқли маррани кўзламоқда. Корхона ўтган йили 8 ярим миллион атрофида ғишт тайёрлаб, йиллик топшириқни муносиб якунлаган бўлса, бу йилги марра ундан ҳам юқори бўлиши кутилмоқда. Коллектив йил давомида 9 миллион донага яқин ғишт ишлаб чиқариш учун бел боғлаган.

Корхона коммунистларидан Т. Гаитқулов, цех бошлиқлари Ю. Кримаренко, В. Мановский, ғишт пиширувчи Е. Залалиева ва бошқалар дастлабки иш кунидаёқ кундалик топшириқларини ошириб бажаришга эришдилар.

Ғишт заводлари бошқармасида тайёрланаётган маҳсулотлар Халқлар дўстлиги майдонида бунёд этилаётган катта киноконцерт залига, Чкалов номли авиация бирлашмасига, Киров, Ҳамза районларида қад кўтараётган уй-жой бошқармаларига жўнатилмоқда.

Тошкент нон ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 1. нон заводи коллективи ҳар куни 100 тоннага яқин нон маҳсулотлари ишлаб чиқармоқда.

СУРАТЛАРДА: (чапда) илғор новвойлар смена мастери Саид Маннонов тайёр маҳсулотни кўздан кечирмоқда; (ўнгда) илғор новвойлар Гуля Шулентаева ва Мастура Тўлаганова акс этган. Бу ишчилар смена-ойлик топшириқларини 120 — 130 процент бажармоқдалар.

М. Нуриддинов фотолари.

ЯНГИ ҚУВВАТЛАР ИШГА ТУШАДИ

Тошкент қурилиш Бош бошқармасига қарашли 6-трестнинг 32-бошқармаси бунёдкорлари шаҳримизнинг Собир Раҳимов районидаги «Компрессор» заводи учун янги ишлаб чиқариш корпуси қурилишини жадал суръатда олиб боришяпти. Трест қурувчилари ўтган йили шу заводнинг янги маъмурий-хўжалик биносини фойдаланишга топширишган эди. Эндиликда бошқарманинг А. Толмачев бошлиқ комплекс злобинчи бригадаси аъзолари янги ишлаб чиқариш корпусида кун сайин қурилиш ишларини авж олдиришмоқда.

А. Толмачев бошлиқ бригада хўжалик ҳисоби асосида иш олиб бориб, бригада пудратининг афзалликларини бу объект қурилишида ҳар жиҳатдан кўрсатишга муваффақ бўлди. Тежамкорлик бўйича ҳам яхши натижаларга эришилди. Шу кунларда бригаданинг меҳнатсевар коллективи КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини объект қурилишида янги зафарларга эришиш билан кутиб олишга ҳаракат қилишмоқда.

Йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб объектда иш суръатини зарбдорчасига олиб бораётган бу коллективлар ёнига шу трестга қарашли 7-қурилиш бошқармасининг бригадалари ҳам ёрдамга келишди. Улар ҳамкорликда объектни муддатидан илгари фойдаланишга топширадилар.

Республика бўйлаб

Дастлабки карвон

ТЕРМИЗ. Термиз портидан Амударё орқали қардош Афғонистонга аталган юк ортилган янги йилда биринчи карвон жўнаб кетди. «Ашхобод» теплоходи 1981 йил навигациясини очиб берди. Унда Ўрта Осиё пароходчилигининг энг яхши экипажларидан бири ишламоқда. «Ашхобод» ўтган беш йилликда олти йилликка яқин планни бажарди, қўшимча ўн минглаб тонна юк ташиди. Янги беш йилликда ҳам суръатни бўшаштирмай, партия XXVI съезди очилишига қадар квартал программасини бажаришга қарор қилинди.

Ҳисоб очилди

ҚЎҚОН. Абдуғани Абдубакиров сменаси янги беш йиллик бошланишида суперфосфат заводининг пландан ташқари маҳсулотлари ҳисобини очиб берди. Биринчи иш кунида топшириққа қўшимча 25 тонна минерал ўғит тайёрланди.

Корхонанинг қолган икки сменаси ҳам фидокорона меҳнат қилди. Завод коллективи сутка охиригача пландан ташқари 50 тонна маҳсулот берди. Химиклар КПСС XXVI съезди шарафига ҳар бир иш кунини белгиланган нормаларни ошириб бажариш билан якунлаймиз, деган мажбурият олдилар.

Капитал ремонтсиз

АНДИЖОН. Москва районидаги «Октябрь 60 йиллиги» колхозидан механизатор О. Абдураҳимов тракторида «Экишга тайёр» деган лавҳа пайдо бўлди. Бу трактор капитал ремонтсиз учинчи мавсум ишлайди.

О. Абдураҳимов шу колхозда ишлаб келаётганига 15 йилдан ошади. Шу йилларда турли маркалардаги тракторларни ўрганиб чиқди, сиртдан қишлоқ хўжалик техникумини битирди. Ўтган йил машинада 200 тоннага яқин пахта терди.

Абдураҳимов техникадан рационал фойдаланиш борасида қимматли тажриба орттирган: унинг трактори ҳамиша жуда яхши ҳолатда бўлиб, запас қисмлар талаб қилмайди. Механизатор ёнилғи ва мой тежаш ҳисобига қўшимча ҳақ олмоқда. Унинг ҳамкасб ўртоқлари Н. Холиқов, М. Кўрчиев, Х. Абдуллаев ҳам капитал ремонт қилинмаган тракторларда ишлайдилар.

Хўжалик энг яхши механизаторларнинг ибратли ишлаши туфайли икки йилдан бери биронта ҳам трактор ва бошқа деҳқончилик машиналари харид этгани йўқ ва шундай қилиб 25 минг сўмдан кўп пул тежади.

(ЎзТАГ).

ОЛТИН МЕДАЛЛИ МАШИНАЛАР

Югославиянинг Загреб ҳамда Болгариянинг Пловдив шаҳарларида бўлиб ўтган халқаро ярмаркаларда олтин медалга сазовор бўлган «Меҳнат» ва «РХ» пахта ва тола тозалаш машиналари «Узбекхлопкомаш» бирлашмаси Тошкент машинасозлик заводининг шуҳратини жаҳонга таратди. Ўнинчи беш йилликда корхонада ишлаб чиқарилаётган учта машинага — «Меҳнат», «РХ», «ОВМ—А» маркали машиналарга давлат Сифат белгиси берилди. Бу машиналар ўзининг параметри бўйича Америка Қўшма Штатларида ишлаб чиқарилган шундай машиналардан қолишмайди, чидамлилиги бўйича эса улардан афзаллик қилади.

Завод ижодкор коллективи томонидан ўтган йил яратилган ва кўплаб ишлаб чиқариши ўзлаштирилган пахтани қайта ишлаш поток линиялари ҳали жаҳон практикасида яратилмаган янгилик бўлиб, у пахтани қайта ишлаш соҳасида янги саҳифа очди. Эндиликда бу соҳа технология жараёни тўла механизациялаштирилди ва автоматлаштирилди. 1980 йилда шундай бебаҳо поток линиялардан юзга яқини тайёрланиб пахтани қайта ишлаш саноати корхоналарига етказиб берилди, монтаж қилинди ва муваффақиятли ишлаб турибди. Ўн биринчи беш йилликда корхона пахтачилик саноати учун зарур бўлган шу машиналарни янада кўп ишлаб чиқаради.

Пўлат излар созланмоқда

Собир Раҳимов районидаги 14-рельс-пайвандлаш заводининг меҳнатсевар коллективи Ўрта Осиё темир йўл бошқармасининг турли бўлинмалари учун дастлабки пўлат изларни созлашга киришди. Заводнинг меҳнат аҳли шу ойнинг ўзидаёқ темир йўл учун бир неча ўн километр сифатли рельс тайёрлаб беришга бел боғлаган.

Завод меҳнат аҳли ўтган йили 1500 километрдан ортиқ рельсларни пайвандлаб, 620 километрдан зиёд рельсларни қайта пардозлашдан чиқариб ўнинчи беш йилликни муносиб якунлаган эди. Бу тайёрланган маҳсулотлар асосан янги магистралларга ётқизилмоқда.

Корхонанинг Улуғ Ватан уруши қатнашчиси У. Бойжонов, коммунистлардан А. Опарин, В. Кашапов, Н. Черемних, меҳнат ветеранларидан Н. Кондратьева, И. Знаменских каби ишчилари меҳнатда пешқадамлик кўрсатмоқдалар. Улар ўзларига топширилган ҳар бир ишни сифатли ва мустаҳкам адо этишмоқда. Чунки, уларнинг тайёрлаган маҳсулоти темир йўлнинг энг серқатнов участкаларида ишлатилади.

✦ МАДАНИЯТ УЙЛАРИДА

«БАДИИЙ СЎЗ СЕҲРИ»

Мактаб ўқувчиларининг қишки каникул кунлари «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмасининг маданият саройида айниқса қизиқарли ўтмоқда. Бу ерда бирлашма ишчиларининг болалари концертлар, қувноқ кечалар, шунингдек, пионерлар қўғирчоқ театрларининг чиқишларини хушчақчақлик билан томоша қилишиб, каникулни сермазмун ўтказишмоқда.

БУГУН

маданият саройида Куйбишев район ўқувчиларининг «Бадиий сўз сеҳри» номли конкурси ўтказилди. Ўқувчилар мазкур конкурсда таниқли совет шоирлари ва ёзувчиларининг асарларини ўқийдилар. Бадиий ўқиш маҳоратига бағишланган ушбу конкурсда район мактабларининг 300 дан ортиқ ўқувчиси иштирок этди.

Ҳамшаҳарлар, сизлар учун

250 АВТОМОБИЛЬ СИҒАДИ

Шаҳримизнинг пассажир транспорти бекатларига ўрнатилаётган қор, ёмғирдан ва қуёш нуридан муҳофаза қилувчи соябонлар аҳолига манзур бўляпти. Махсус йўл-эксплуатация трестига қарашли 2-ремонт қурилиш бошқармасининг меҳнатчилари фақат декабрь ойида 14 та янги соябонни фойдаланишга топширишди. Шундай қилиб, ўтган йили ҳаммаси бўлиб 125 та шинам соябон ҳамшаҳарларимизга туҳфа этилди. Эндиликда қурувчилар Ҳувайдо кўчаси ва Қўйлиқ-3 массивидаги навбатдаги бекатларни жиҳозлашга киришдилар.

Шунингдек, трестнинг 1-ремонт қурилиш бошқармаси йўлсозлари автомобиль тўхташ жойлари қуришни жадаллик билан олиб боришяпти. Қамарнисо, Подмосковье кўчалари ва Беруний проспектидаги автомобиль тўхташ жойлари яқиндагина фойдаланишга топширилди. Биргина Подмосковье кўчасидаги тўхташ жойи 250 машинага мўлжалланган.

• *Меъморлар устахонасида*

100 ТА ЛОЙИҲА

БУГУН

Бутуниттифоқ «Гипрорис» институтининг шаҳримиздаги филиали архитекторлари 1981 йилда яратиладиган лойиҳаларни режалаштириш ишларини ниҳоясига етказдилар.

Филиал лойиҳачилари ўтган йил 50 дан ортиқ ҳар хил лойиҳаларни халқ хўжалиги ихтиёрига топширишди. Айни пайтда жойларда ана шу лойиҳалар асосида қизғин қурилиш ишлари олиб борилмоқда.

— Бу йил,— дейди институт филиали илмий техника бўлимининг бошлиғи С. Гребеншчиков, — ана шу лойиҳалар сони 100 тага етказилади.

Композитор билан учрашув

БУГУН

Глиэр номидаги музика мактаб-интернатида ёш музикачиларнинг санъатшунослар, композиторлар билан учрашуви бўлиб ўтди. Ана шу учрашувда Б. Гиенко, композитор ва профессор Б. Зейдман, Е. Шварц ҳамда К. Кенжаевлар иштирок этишди.

Улар ёш музикачиларга санъатнинг сеҳрли олами ҳақида тўлқинланиб гапиришди, жаҳон музика усталари ва буюк композиторлар ҳаётига доир қизиқарли фактларни сўзлаб беришди.

Учрашув сўнгида мактаб-интернат ўқувчилари ўзлари яратган ва ўзлари куй басталаган оҳанглар ҳамда қўшиқларни ижро этдилар.

● САЁҲАТ—РОҲАТ

ҚОРА ДЕНГИЗ ЧОРЛАЙДИ

Тошкент саёҳат ва экскурсиялар бюроси 1981 йилда туризм ихлосмандлари учун янги саёҳат маршрутлари очди. Жумладан, шу кунларда Қора денгиз бўйлаб «Башкирия» теплоходида сайр этиш учун путёвкалар реализация қилиняпти. Саёҳатчилар Одесса, Ялта, Сочи шаҳарлари билан танишиш ҳамда Болгария ва Руминиянинг денгиз бўйи шаҳарларини томоша қилиш имкониятига эга бўладилар.

1981 йилнинг янги саёҳат маршрутларида мамлакатимиз бўйлаб сафарларга катта ўрин берилган. Жумладан, ҳамшаҳарларимиз Уфа — Агидель, Краснодар — Сочи, Вильнюс — Паланга, Таллин—Пярну каби ўндан ортиқ туристик маршрутлардан бирини танлашлари мумкин. Одатдагидек, «Дилором» туристик поезди тошкентликларни Ўрта Осиё шаҳарлари бўйлаб сафарга чорлайди.

Чинни заводининг пишириш цехида меҳнат қилаётганларнинг аксарияти комсомол-ёшлардир. Бу ерда мураббийчилик ҳаракати яхши йўлга қўйилган. Ишлаб чиқариш илғори Нури Абдуллаева бошчилик қилаётган комсомол-ёшлар бригадасининг иши таҳсинга сазовордир. Коллектив янги йилнинг дастлабки кунинданоқ зарбдор суръат билан меҳнат қилмоқда.

СУРАТДА: ёш коммунист Нури Абдуллаева шогирди Муҳаббат Тўхтаева билан.

Х. Шодиев фотоси.

КАНИКУЛ ДАВОМ ЭТМОҚДА

КАМОЛОТ БЎСАҒАСИДА

Ленин районидаги мактабларнинг юқори синф ўқувчилари камолотга етишиш бўсағасида ўзларининг эгаллаган билимларини намойиш қилмоқдалар. Райондаги 110-мактабнинг ўқувчилари эса талабчан жюри олдида ўзига хос имтиҳондан ўтишди. Ўқувчилар Янги йил қўшиқларини инсценировка қилиш, оммавий рақсларни саҳналаштириш, Янги йилга бағишланган деворий газетанинг янги сонларини чиқариш ишларини бажардилар.

Бундан ташқари болалар район бўйича ўтказиладиган Янги йил базми костюмлари намойишида қатнашдилар, байрам дастурхонини безайдиган таомларни тайёрладилар.

Крупская номли пионер ва ўқувчилар саройи коллективи эса ана шу тадбирларни ўтказиш учун асосий мутасадди ташкилот қилиб белгиланган. Толибжон Содиқов номли халқ филармониясининг артистлари эса болаларни мамнун этадиган Янги йил концерт программасини тайёрладилар.

Район мактаблари юқори синф ўқувчилари ҳар бир Янги йил шодиёнасини ана шундай ўтказишади.

ҚИЗҒИН ЎТМОҚДА

Тошкент мактабларининг ўқувчиларидан бир группаси қишки каникулдан фойдаланиб, мамлакатимизнинг Москва, Ленинград, Киев, Вильнюс каби ўнлаб шаҳарларига саёҳат қилишга муяссар бўлдилар. Улар дўст шаҳарларда чинакам қаҳратон қиш манзарасидан баҳра олдилар, чанғиларда учдилар, театрларда ва музейларда бўлдилар.

Тошкентдаги 5-ўрта мактабнинг ўқувчилари ҳам Ленинград шаҳрида каникулни соз ўтказишмоқда. Ўқувчилардан Таня Василенко, Юлия Ширина, Владислав Бузиков ва бошқалар Тошкентга қайтгач, қаҳрамон шаҳардан олган таассуротларини ўртоқларига гапириб берадилар.

Республикамиз пойтахтида ҳам ўқувчиларнинг қишки каникули энг авжига чиққан пайт. Горький номли ёш томошабинлар театрида, «Юбилей» марказий спорт залида ранг-баранг безатилган арча атрофида ўйин-кулгилар авжига чиқмоқда. Айниқса республика «Билимлар уйи» ёшларнинг янги йил базми билан файзли бўляпти. Шаҳар атрофидаги оромгоҳларда очилган қишки пионер лагерларида 700—800 га яқин ўқувчи ҳордиқ чиқармоқда.

• *Сўнмас у кунлар шуҳрати*

ПАНФИЛОВ ДИВИЗИЯСИ МУЗЕЙИГА

БУГУН

Н. К. Крупская номидаги пионерлар саройи қошида ташкил этилган «Юлдузлар сўнмайди» қизил изқуварлар клуби аъзоларидан иборат 30 кишилик группа кардош Қозоғистон ССРнинг пойтахти Олмаота шаҳрига жўнаб кетди. Қизил изқуварлар бу ерда Улуғ Ватан уруши даврида мислсиз қаҳрамонлик кўрсатган саркарда Панфиловнинг қизи Валентина Ивановна Панфилова билан учрашадилар. Клуб аъзолари, шунингдек, Олмаота шаҳридаги Панфилов дивизиясининг жанговар шуҳрати музейи билан ҳам танишадилар.

телетайп лентасидан

◆ УЛАН-БАТОР. Анъанага кўра, Монголияда янги йилнинг биринчи куни зарбдор кун сифатида нишонланади. 20 йилдирки, бу байрам мамлакатдаги энг яхши ишчи коллективлари эришган ютуқлар кўриги, ёшларни коллективизм ва меҳнатга социалистик муносабат руҳида тарбиялаш ишида муҳим бўғин бўлиб қолди.

Ҳозирги вақтда мамлакатда етти мингдан кўпроқ социалистик меҳнат коллективи бўлиб, бу коллективлар ўзларида ишлаб чиқариш илғорларидан икки юз минг кишини бирлаштириб турибди.

◆ КОПЕНГАГЕН. Даниянинг металлист ишчилари ўз социал ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, қаттиқ синфий жанглар олиб бормоқдалар. Касаба союзларининг маълумотларига кўра, ўтган йил мобайнида мамлакатнинг металлургия саноати корхоналарида қарийб 700 марта забастовка бўлганлиги рўйхатга олинган. Иш ташловчилар иш ҳақи оширилишини, меҳнат шароитлари яхшиланишини, иш билан таъминлашни талаб қилдилар.

◆ ХЕЛЬСИНКИ. «Лайватеоллисуус» акциячи жамиятининг Туркудаги кемасозлик корхонасидаги янги йил арафасида Бутуниттифоқ «Судоимпорт» бирлашмаси намояндаларига «Балтийская 112» деб аталган юк кемасини топшириш маросими бўлиб ўтди.

Финляндия кемасозлик корхонасининг маҳсулоти бутун дунёга машҳур. Совет Иттифоқининг буюртмалари туфайли тармоқ кўп жиҳатдан интенсив ривожланди. «Вяртсиля» ва «Раума-Репола» акциячи жамиятлар ўтган йил декабрь ойида Совет Иттифоқи учун иккита кема қуриб беришди.

◆ МЕХИКО. Мексика аҳолисининг сони ўтган йили 67,4 миллион кишига етди. Программалаш ва бюджет министрлигининг хабар беришича, бу аҳолининг 33,5 миллиони эркаклар ва 33,9 миллиони хотин-қизлардир. Яқинда ўтказилган умумий аҳолини рўйхатга олиш натижасида келтирилган маълумотлар кейинги ўн йил мобайнида мамлакат аҳолиси қарийб 19 миллион кишига кўпайганлигидан далолат беради.

◆ БАЙРУТ. Исроилда эълон қилинган статистика маълумотларига қараганда пулнинг қадрсизланиш суръатлари 150 процентга етган. Бу эса меҳнаткашлар моддий аҳволига ёмон таъсир ўтказмоқда. Нарх-навонинг ўсганлиги натижасида бултур истеъмол молларини сотиб олиш ўрта ҳисобда 20 процент, шу жумладан озиқ-овқат маҳсулотлари ва кийим-кечак харид қилиш 10 процентдан 20 процентгача камайган. Мамлакат экономикасини қамраб олган чуқур танглик биринчи навбатда Исроил меҳнаткашларининг энг кам ҳақ олаётган категорияларининг турмуш даражасига ҳалокатли таъсир ўтказмоқда.

◆ КАНБЕРРА. Ирқи, миллати ва жинсий белгиларига қараб камситиш Австралияда оддий воқеа бўлиб қолди. Расмий маълумотларга кўра, Янги Жанубий Уэльс штатининг ўзидагина ўтган йили турли шаклдаги 472 марта камситиш ҳоллари рўйхатга олинган. Жумладан, Осиё мамлакатларидан келган ишчилар одатда энг оғир ишлар билан банд бўлиб, уларнинг иш ҳақи касаба союзлари белгилаган минимум даражадан анча камдир.

(ТАСС).

ПАРТИЯ РЕЖАЛАРИ — ХАЛҚ РЕЖАЛАРИ

АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАР ЛОЙИҲАСИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

Коллектив — ягона оила

«Социалистик мусобақани ташкил этиш яхшилансин ва унинг таъсирчанлиги оширилсин... Ўртоқларча ҳамкорлик ва меҳнатда ўзаро ёрдам ривожлантирилсин».

(КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳасидан).

«Ўзбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасидан фрезерчининг шогирди Нодира Узоқовага иккинчи разряд берилганлиги бундай қараганда унчалик муҳим бўлмаган масаладек кўринади. Лекин Нодиранинг ўзи учун, Виктор Завада бошчилик қилаётган ва шу қиз меҳнат қилаётган комсомол ёшлар бригадаси учун эса муҳим воқеа эди.

Унинг огаси, мураббий Ренат Забиров қизни эришган муваффақият билан биринчи бўлиб табриклади. Тажрибали фрезерчи яқиндагина мактаб қучоғидан келган қиз билан астойдил шуғулланди, касб-кор сирларини у билан баҳам кўрди. Шогирди унинг умидларини оқлаганлиги унинг учун албатта, ёқимлидир. Бригададаги ҳамма ёшлар ҳам Нодира учун қувонган эди.

«СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг лойиҳасида меҳнатга коммунистик муносабатни тарбиялашда коллективларнинг роли таъкидлаб ўтилган. Бундай муносабат эса мусобақа давомида тарбияланади.

«КПСС XXVI съездига — 26 зарбдор ҳафта». Бирлашмада комсомол-ёшлар бригадаларининг мусобақаси ана шу шиор остида ўтмоқда. Завада бошлиқ коллектив эса пешқадамлар сафида бормоқда. Бригада беш йиллик планни муддатидан илгари бажариб, ҳозир 1981 йил ҳисобига меҳнат қилмоқда. Бригададаги 11 ишчининг ҳар бири турдош касбларни эгаллаган. Улар 10-механика-йиғув цехида тупроққа гербицидлар соладиган ПХГ-4 агрегатининг деталларини, шунингдек бошқа қишлоқ хўжалик машиналари — учун эҳтиёт қисмлар тайёрлайдилар.

Бригада бу муваффақиятларга асосан манфаатларнинг бирлиги, дўстлик ва ўзаро ёрдам туфайли. Ўз шахсий ютуғи тўғрисидагина эмас, балки муштарак иш ҳақида, пировард натижа тўғрисида ғамхўрлик қилинаётганлиги туфайли эришмоқда. Бу ерда илғорлар тажрибаси уларнинг ўртоқлари томонидан тез қабул қилиб олинади. Масалан, Ренат Забиров кўпгина сермеҳнат фрезерлаш ишларини, жумладан ПХГ-4 агрегати учун валлар тайёрлашни горизонтал станокдан вертикал станокка кўчирди. У фрезани шундай мослаштирдики, натижада фреза кам ейиладиган бўлиб қолди. Айни вақтда меҳнат унумдорлиги қарийб икки баравар ошди. Смена давомида 40 та вал ўрнига 70 та вал ишланадиган бўлди. Янги технологияни бошқа фрезерчилар ҳам тезда ўрганиб олдилар. Маҳоратни такомиллаштириш ўртоқларча ҳамкорлик руҳини ривожлантиради.

Бригада ишлаб чиқаришдагина аҳил бўлиб қолгани йўқ, шу билан бирга уларнинг оилалари ҳам ўзаро дўстлашган, улар бирга дам олишади, бирга байрамларни нишонлайдилар. Бригада аъзолари ўқишга, жамоат ишларига ҳам кўп вақт сарфлайдилар. Ўктам Мирзаев билан Абдураҳмон Рихсибоев политехника институтида ўқийдилар. Улар кўнгилли халқ дружинасининг актив аъзоларидир. Нодира Узоқова халқ хўжалиги институтининг сиртқи бўлимига ўқишга кирди. Аммо у комсомол топшириғини бажаришга ҳам улгуради — Нодира оталиқдаги мактабда вожатий бўлиб ишлайди.

«Ўзбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг энг яхши комсомол-ёшлар бригадаси ана шундай яшамоқда ва ишламоқда. Олдинда бригада учун янги марра турибди: ёшлар КПСС XXVI съезди очиладиган кунгача биринчи квартал топшириғини бажаришга аҳд қилишган.

В. НИКОЛАЕВ,
(ЎзТАГ).

Шаҳримиздаги саноат корхоналари коллективлари «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» лойиҳасини қизғин муҳокама қилмоқдалар. Ишчилар ўзларининг таклиф ва истакларини ўртоқлашмоқдалар. Ушбу суратда «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида 25 йилдан буён меҳнат қилиб келаётган илғор ишчи Ханифа опа Файзуллаева акс этган.

— Кўп йиллик меҳнат давримда мамлакатимизнинг ёрқин истиқболини белгиловчи бундай Асосий йўналишлар лойиҳаларини кўплаб муҳокама қилишга тўғри келган, — дейди опа. — Асосий йўналишлар лойиҳаси доимо бўлганидек, меҳнат коллективларининг ҳам юксалиш йўлини белгилаб беради.

МАҲАЛЛИЙ САНОАТ

Изланиш давом этади

Тошкентдаги электр-рўзғор буюмлари заводида тайёрланган чиройли қандил ва ёритгичлар харидорларга манзур бўляпти. Мухбиримиз завод директори Пўлат Жўраевич Мирзаевдан корхона меҳнатчиларининг ишлаб чиқаришдаги ютуқлари ва навбатдаги режалари ҳақида гапириб беришни сўради.

— КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳаси ишчи ва хизматчиларимизни янги марралар сари ундаяпти. Лойиҳада маҳаллий саноатда маҳсулот ҳажмини тахминан 1,4 баравар ўстириш, моллар ва буюмларнинг сифатини яхшилаш ҳамда турларини кўпайтириш кераклиги кўрсатилган. Демак, коллективимиз олдидаги асосий вазифа келгуси беш йилликда аҳолига манзур бўладиган буюмлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилашдир.

Ўнинчи беш йилликда эришган ютуқларимиз ҳам чакки эмас. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми бўйича беш йиллик план 1 ноябрда бажарилди. 1980 йил плани эса 22 декабрда 103 процент қилиб адо этилди. 1980 йилда пландан ташқари 135 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу ютуқларда 1981 йилнинг февраль ойи ҳисобига меҳнат қилаётган пешқадам ишчиларимиз Х. Обидова, М. Ғозиев, Н. Искандарова, Л. Грекова, А. Свиридоваларнинг ҳиссаси катта бўляпти.

Ҳозир корхонамизда ўттиз хилдан ортиқ рўзғор буюмлари тайёрланяпти. Булар орасида манзарали қандиллар ва ёритгичлар, стол чироқлари бор. Маҳсулот турини кўпайтириш ва сифатини яхшилашга мунтазам эътибор беряпмиз. Масалан, 1980 йилнинг ўзида тўққиз хил янги буюм ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Ҳозир беш хил қандил ва ёритгичларга давлат Сифат белгиси берилган.

— 1981 йилда қандай янги буюмлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилади?

— Аввало, маҳсулот ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми 1980 йилга нисбатан 18 процент ёки 700 минг сўмлик кўпайишини таъкидлаш лозим. Келгуси йил беш хил янги буюм — модернизация қилинган тўрт хил ёритгич ва битта янги кўринишдаги стол чироғи ўзлаштирилади. Шунингдек, икки хил қандил давлат Сифат белгисига тақдим этилади.

Коллективимиз аҳоли учун зарур бўлган рўзғор буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини ошириш учун мунтазам изланишни давом эттиради.

М. МУРОДОВ.

Комсомол аъзоси Муҳайё Тошмуҳамедова тўрт йилдан буён бадиий буюмлар фабрикасининг дўппи цехида баракали меҳнат қилиб келяпти. Шу кунларда 1982 йил ҳисобига меҳнат қилаётган моҳир ишчи Асосий йўналишлар лойиҳасини муҳокама қилишда актив иштирок этмоқда.

Х. Мирзакаримов фотолари.

Завод маркаси шарафи

Тошкентдаги «Компрессор» заводи ишлаб чиқараётган кўчма компрессор станцияларининг юқори категориядаги сифати учун завод ичида ўтказилган аттестация муваффақиятли якунланди. Бу машинанинг барча детал ва узеллари пишиқ-пухта эканлиги тасдиқланди. Корхона сўнгги йилларда сифат белгиси билан маҳсулот ишлаб чиқаришни икки баравардан зиёд кўпайтирди. Энди бу ерда ишлаб чиқарилаётган компрессорларнинг 70 процентдан кўпи фахрий беш бурчак билан белгиланмоқда.

— Бу муваффақиятлар, — дейди завод партия бюросининг секретари Нозим Олтибоев, — коллективнинг юксак онглилиги ва социал активлигини акс эттиради. Тажрибали ишчи, коммунист Муҳамаджон Курмашев бошчилик қилаётган фрезерчилар бригадаси завод маркаси шарафи учун саботли равишда намуна бўлмоқда. Бу коллектив ўнинчи беш йиллик планни тўрт йилда бажариб, барча маҳсулотни биринчи тақдимдаёқ топширмоқда.

Ҳозир КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳаси заводда муҳокама қилинаётган пайтда машинасозлар ўз олдиларига янги беш йилликда ҳар бир ишчи қандай фаолият кўрсатади, деган саволни қўймоқдалар. М. Курмашев бригадасидан станокчилар 1981 йилнинг биринчи квартали планини коммунистларнинг бутуниттифоқ анжумани очиладиган кунгача бажарибгина қолмай, шу билан бирга ҳар бир ишчи шахсий ташаббус билан ишлаш ҳуқуқига эга бўлиш учун сўз бердилар.

Бу ташаббусни партия бюроси маъқуллади ва у завод радиоси орқали эшиттирилди. Коммунистлар Юрий Шубцов билан Анатолий Наумлинский бошчилик қилаётган слесарь-йиғувчилар бригадалари бу ташаббуснинг биринчи издошлари бўлдилар. Бошқа коллективлар ҳам нуқсонсиз маҳсулот ишлаб чиқариш мусобақасига активроқ қўшилдилар. Партия ташкилоти ҳар бир ишчида ишлаб чиқарилаётган машиналар сифати учун масъулият ҳиссини тарбиялаш борасидаги ишни кучайтирди. Цехлар ва бригадалар коллективларида агитаторлар суҳбатлар ўтказмоқдалар. Улар машинасозларнинг ўн биринчи беш йилликдаги асосий вазифаларини тушунтирмоқдалар, браксиз ишлаётган илғорлар тажрибасини ёймоқдалар. Маҳсулот сифатини назорат қилиш доимий партия комиссиясининг кўмаги туфайли заводда 80 та стандарт ишлаб чиқариш ва жорий этиш тезлаштирилди.

Кадрлар ўқувига катта эътибор берилмоқда. Ҳозир заводнинг деярли барча ишчилари иқтисодий ва профессионал таълимнинг турли усулларига, марксча-ленинча ўқувга жалб қилинган. Цех партия ташкилотларининг ҳар бир коллективда ўзаро юксак талабчанлик муҳитини вужудга келтиришга, резервларни қидириб топишга корхонанинг барча меҳнаткашларини жалб этишга асосий эътибор бермоқда. Сўнгги вақтларда 14 та коммунистик меҳнат мактабида маҳсулот сифатини ошириш юзасидан юзта таклиф ишлаб чиқилди. Уларнинг учдан бир қисми ишлаб чиқаришга жорий этилмоқда. Буларни реализация қилиш сифат белгиси билан ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажмини янада ошириш имконини беради.

(ЎзТАГ).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

КЕЛАЖАККА ИШОНЧ БИЛАН

ВЬЕНТЬЯН. Лаос Халқ Демократик Республикаси янги йилга ишонч билан қадам қўйди. ЛХДР меҳнаткашлари мамлакатнинг иқтисодий ва социал қурилишдаги муваффақиятларидан ҳақли равишда мамнун бўлмоқдалар.

Ўтган уч йил мобайнида қишлоқ хўжалигини юксалтиришга биринчи даражали аҳамият берилди. Мамлакат аҳолисининг кўпчилиги шу соҳада ишлаб турибди. Лаос тарихида биринчи марта деҳқонлар биргаликда меҳнат қилиб, аввалига деҳқончилик ширкатига, сўнгра эса кооперативларга бирлашдилар. Ҳозир қишлоқда 2800 та кооператив хўжалик бор.

Саводсизликни тугатиш кампанияси натижасида энди катта ёшдаги аҳолининг 77 проценти ўқиш ва ёзишни ўрганиб олди, деярли ҳамма болалар бошланғич мактабларда таълим олмоқдалар. Уй-жой, мактабгача тарбия ва медицина муассасалари қуришнинг катта программаси бажарилди.

Лаос халқи мамлакатни социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришдаги ҳамма муваффақиятларига Совет Иттифоқининг, социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларнинг ёрдами туфайли эришганлигини изҳор этмоқда, деб таъкидлайди «Сиенг пасасон» газетаси.

СЕССИЯ ЎЗ ИШИНИ ТАМОМЛАДИ

ГАВАНА. Гаванадаги конгресслар саройида Куба Халқ ҳокимияти миллий ассамблеясининг навбатдаги сессияси ўз ишини тамомлади. Республика давлат ҳокимияти олий органининг 450 га яқин депутати мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981 йилга ҳамда бутун келгуси беш йилликка мўлжалланган планини муҳокама қилиб, қабул этди, Кубанинг келаси йилги бюджетини тасдиқлади.

Миллий ассамблея депутатларининг қарорига биноан келгуси йил 1961 йил апрелида Кубага қарши интервенция қилишга уринган империализм малайлари тўдалари тор-мор этилганлигининг шонли юбилейи шарафига «Плайя — Хирондаги ғалабанинг йигирма йиллиги» деб аталадиган бўлди.

Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюроси билан Халқ ҳокимияти миллий ассамблеясининг қўшма қарорида Куба Компартияси II съездининг қарорларига мувофиқ мамлакатнинг миллий экономикасини ва мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш мақсадида маҳсулот ишлаб чиқаришни янада ошириш зарурлиги таъкидланади.

КАТТА МУВАФФАҚИЯТ

СОФИЯ. Еттинчи беш йилликда Болгария қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари яхши ишладилар. 1976 — 1980 йилларда тармоқ маҳсулотининг ҳажми олтинчи беш йиллик даражасидан анча ошиб кетди, деди Болгария деҳқонлар халқ иттифоқи доимий вакиллигининг секретари Димитр Карамуков ТАСС мухбирига. Буғдой етиштириш йилига ўрта ҳисобда 300 минг тонна, маккажўхори етиштириш 150 минг тонна, арпа етиштириш 95 минг тонна, гўшт етиштириш 151 минг тонна кўпайди ва ҳоказо.

Аммо ҳали Болгария қишлоқ хўжалигида катта-катта резервлар бор деб таъкидлади Д. Карамуков. Шу резервлардан фойдаланиш тармоқни ривожлантиришнинг саккизинчи беш йиллик дастлабки икки йилига мўлжалланган планига асос қилиб олинган вазифадир. Дон етиштиришни кўпайтириш қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишидир. Ҳар йилги ялпи дон ҳосили 10,5—11 миллион тонна бўлиши керак.

КЕМАСОЗЛАР ЮТУҒИ

ПХЕНЬЯН. Халқ Кореясининг кемасозлари келгуси йилни ажойиб муваффақиятлар билан кутиб олмоқдалар. 1980 йилда республика флотига 14 ва 20 минг тонна юк кўтарадиган кемалар, замонавий катта-катта балиқ овлаш кемалари, шунингдек сузувчи кранлар, шатакчи кемалар ва шу кабилар қўшилди. Бултургидан 20 процент ортиқ қилиб белгиланган бу йилги планни тармоқ ходимлари муддатидан илгари бажариб бўлдилар, деди КХДР кемасозлик саноати бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Пак Си Хен ТАСС мухбирига. У Корея индустрияси мана шу ёш ва тез ривожланиб бораётган тармоғининг тараққиётини таърифлаб, бу йил қуриб битказилган кемаларнинг жами тоннажи 1970 йилга нисбатан беш баравардан зиёд ўсганлигини таъкидлади.

Напхо кемасозлик корхонасида кема корпусини 40 тонналик блоклар ўрнига 450 тонна вазндаги йирик секциялардан монтаж қилиш усули мамлакатда биринчи бўлиб қўлланилди. Бунга корхонани модернизациялаш ва уни янги машина-ускуналар билан таъминлаш туфайли эришиш мумкин бўлди. Бу илғор усул келгуси йилдан бошлаб Вонсандаги ва бошқа кемасозлик корхоналарида ҳам жорий этилади.

Порлоқ истиқболлар

ДЕҲЛИ. Умумҳиндистон тинчлик ва бирдамлик ташкилотининг бош секретари Пракаш Паливал бундай деди: КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежневнинг Форс кўрфази районида мустаҳкам тинчлик ва хафсизликни таъминлашга доир таклифлари бу регионни тинчлик зонасига айлантириш учун порлоқ истиқболлар очиб беради. Совет давлатининг бошлиғи илгари сурган план Совет Иттифоқи Ҳинд океани ҳавзасида ҳарбий базаларни вужудга келтириш ва ядро қуролини жойлаштиришга қарши, региондаги давлатларга нисбатан куч ишлатишдан воз кечиш ва уларнинг блокларга қўшилмаган мамлакатлар статусини ҳурмат қилиш учун изчил кураш олиб бораётган мамлакат эканлигини бутун инсониятга намойиш қилди.

СССР билан Ҳиндистон, деб таъкидлади Умумҳиндистон тинчлик ва бирдамлик ташкилотининг бош секретари, Ҳинд океани сувларида фақат тинчлик мақсадини кўзда тутган кемалар сузиб юришини, бу океандаги ороллардан эса чет мамлакатларнинг аралашуви учун таянч пунктлари сифатида фойдаланмасликни таъминлашга интилмоқдалар.

АҚШ денгиз пиёда аскарлари қисмларини Диего — Гарсия оролида жойлаштириш учун тайёргарлик кўрилаётганлиги тўғрисида Вашингтондан олинаётган хабарлар ҳинд жамоатчилигини қаттиқ ташвишга солмоқда. Ҳиндистон ва региондаги бошқа давлатлар чегаралар устида уруш хавфининг мудҳиш шарпалари пайдо бўлган бир пайтда ҳинд жамоатчилиги бунга бефарқ қарай олмайди. Форс кўрфази районида АҚШ ҳарбий кемалари турганлиги, Диего — Гарсия оролидаги ҳарбий базаларнинг кенгайтирилаётганлиги Вашингтон Ҳинд океани ҳавзасида кескинликнинг янги манбаини вужудга келтириш, кескинликни юмшатиш жараёнига тўсқинлик қилишга интилаётганлигини яққол кўрсатиб турибди. Бундай шароитда Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган тарихий визити вақтида илгари сурган конкрет таклифлари Америка ҳарбийларининг режаларини барбод этиш учун ҳаракат қилаётган тинчликсевар кучларнинг курашини кучайтирувчи янги омил бўлади. Тинчликка, кескинликни юмшатиш ва халқаро ҳамкорликка интилиш совет ташқи сиёсатининг негизи бўлиб келди ва шундай негиз бўлиб қолмоқда, деб уқтириб ўтди. П. Паливал.

БОКАССА ҲИМОЯТАЛАБ

ПАРИЖ. Марказий Африка Республикасининг бу — мамлакат суди сиртдан ўлимга ҳукм қилган собиқ бошлиғи Ж. Б. Бокасса Франция ҳукуматига ёрдам сўраб мурожаат қилди. Франс Пресс агентлигининг хабар қилишича, Бокасса ташқи ишлар министри Ж. Франсуа-Понсе номига юборган мактубида ўзига қарши қўйилган айбларни тафтиш этувчи халқаро комиссия тузиш тўғрисидаги талабини Франция ҳукумати БМТга топширишини сўраган.

Марказий Африка Республикасининг суди собиқ императорга 13 хил айб, шу жумладан оммавий қирғинлик, одамхўрлик қилган, давлат маблағларини талон-тарож этган деган айбларни қўйди.

Собиқ метрополиянинг янги мустамлакачи доиралари ҳокимият тепасига қўйган Бокасса ошкора баёнотларида Парижнинг расмий доиралари билан қалин алоқада бўлганлигини таъкидлашга уринмоқда. Бу сафар ҳам у собиқ ҳимоячилари қийин дамларда «ҳарбий мукофотлари бўлган собиқ император ва Франция армиясининг офицери»ни унутиб юбормасликлари кераклигини ғоят қаттиқ туриб эслатмоқда. Франс Пресс агентлигининг хабар қилишича, унинг мактубида, жумладан, бундай дейилади: «Франция байроғи остида 23 йил хизмат қилганлигим, марказий Африка давлатининг Францияга нисбатан тутган дўстлик сиёсати, Франция раҳбарлари билан олиб борган шахсий алоқаларим мени Францияга мурожаат этишга мажбур қилади, деб журъат билан гапира оламан».

ҚОҲИРА. Миср пойтахтидан 20 километр нарида Саккара райони жойлашган. У ўзининг тарихий ёдгорликлари билан машҳурдир.

СУРАТДА: Фиръавн Жосер эҳромини кўриб турибсиз. Яқинда чех археологлари бу ерда шу пайтгача номаълум бўлиб келган, баландлиги 20 метр бўлган пирамидани топишди. У бундан 4,5 минг йил муқаддам бунёд этилган.

Т. Воробьев фотоси. **ТАСС** фотохроникаси.

Биз яшаётган шаҳар

ТОШКЕНТ — ЎН БИРИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКДА

Республикамиз пойтахти йилдан-йилга кўркамлашиб, обод бўлиб бормоқда. Шаҳримизда жуда кўплаб муҳташам маъмурий бинолар, турар жой уйлари қад кўтариб, ҳамшаҳарларимизга кўплаб қулайликлар яратилмоқда. Газетамиз саҳифасида очилган «Биз яшаётган шаҳар» рубрикаси остидаги мақолаларда шаҳримизда рўй берадиган янги қурилишлар ҳақида ҳикоя қиламиз.

Шаҳримизда янги-дан-янги кўп қаватли иморатлар, шифо бағишлайдиган бинолар, мактаб ва болалар боғчалари, маданий-маиший хизмат уйлари қад кўтармоқда. Магистрал кўчалар, ором бахш хиёбонлар, метрополитеннинг янги станциялари халқ хизматида. Агар рақамларга мурожаат қилсак, ҳар йили халқимиз фаровонлигини янада юксак даражага кўтариш, меҳнат шароитини янада яхшилаш, ўқиш ва ўқитиш муассасалари, дам олиш жойлари, умуман инженерлик-техника коммуникациялари қурилишига 500 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланиб, янги объектлар ишга туширилаётганлигининг шоҳиди бўламиз.

Ўтган беш йиллик мобайнида шаҳримизда Қорасув, Қўйлиқ, янги Сергели, Себзор массивлари, трактор ва авиасозлар шаҳарчаси бунёд этилди. Чилонзор ва Юнусобод массивларида эса бир қанча кўркам бинолар қад кўтарди. Шуни айтиш керакки, фақат ўнинчи беш йилликнинг ўзида 450 мингдан ортиқ ҳамшаҳримиз янги уйларга кўчиб ўтишди. Тошкентнинг собиқ эски шаҳар зоналари — Тахтапул, Себзор, Хастимом, Беруний, Каттаҳовуз, Подахона, Чорсу янгидан қайта қурилди. Шуни айтиш жоизки, йирик қурилишлар билан бир қаторда шаҳар марказини қуриш, ободончилик ишлари кундан-кунга ривожланмоқда. Ер таги сувларидан оқилона фойдаланилмоқда.

Шаҳримиз маркази бошқа йирик шаҳарларнинг марказидан ўзининг архитектураси, ҳажми, табиий сув ҳавзаларидан фойдаланиши, боғ, дам олиш зоналари билан тубдан фарқ қилади. Шуни айтиш керакки, шаҳарнинг Революция хиёбонидан тортиб Охунбобоев майдонигача бўлган зона шаҳар маркази бўлиб ҳисобланади. Натижада тарихий эски ва янги шаҳарлар бир бирлари билан ана шу зона орқали узвий боғланиб кетади. Навоий, Фурқат, Ўзбекистон, Ленин майдони билан туташган территорияда янги шаҳар маданият ва истироҳат боғининг ташкил топиши жуда қувончлидир.

Бугунги кунда Ўзбекистон кўчасида бир қанча кўркам бинолар қад кўтармоқда. 14 қаватли Ўзбекистон Ленинча Коммунистик Ёшлар Союзи уйи, «Ўзбекбирлашув», «Гипросельхоз» институти, Халқ хўжалиги институтининг ўқув ва ишлаб чиқариш биноси, Кино уйи, Ўқитувчилар уйи, бинолари шулар жумласидандир. Ҳар бир қурилаётган бино атрофини ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштиришига катта аҳамият берилмоқда. Шаҳримизнинг марказий қисмидаги майдон ва магистралларга кўчатлар ўтказилиб, пуркагич фонтанчалар ўрнатилмоқда. Бундай кўкаламзорлаштириш ишларини бажаришимиз ҳамшаҳарларимиз ва меҳмонларнинг шаҳримизнинг соя-салқин жойларида кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун шароит яратади.

Ўн биринчи беш йилликда шаҳримизда жуда кўплаб ишлар амалга оширилади. Эски шаҳардаги бинолар ўрнида ҳам кўп қаватли, қулай, беш — тўққиз қаватли турар жой бинолари қурилиб, бир қанча маиший хизмат кўрсатиш объектлари ишга туширилади. Тошкент метрополитени биринчи участкасининг 2,6 километрдаги иккинчи навбати ниҳоясига етказилади. Водопровод шахобчалари, канализация, иссиқлик, телефон тармоқлари иши кенгайтирилади.

Транспорт қатновини янада яхшилаш учун 30 километрдан иборат янги магистраль кўчалар барпо қилинади.

Шаҳримиздаги бир қанча районларда янги трамвай деполари қурилади. Бу трамвай деполари Ғафур Ғулом ва Студентлар шаҳарчасида бунёд этилади. Самарқанд дарбоза кўчасида эса троллейбус депоси қурилади. Йўловчиларга хизмат қилишни янада яхшилаш мақсадида янги трамвай линиялари иши фойдаланишга топширилади.

Беш йиллик планида транспорт қатнайдиган йирик ер ости йўллари қурилиши ҳам назарда тутилган. Бундай йўллар Хадра ва Вокзал олди майдонида бунёд этилади. Бундан ташқари, йўловчилар учун бир қанча ер ости ўтиш йўллари қурилади. Энгельс кўчасидаги Олой бозори яқинида, Навоий кўчаси билан Ленин проспекти кесишган жойда, Пушкин ва Ҳамид Олимжон кўчаларида, Охунбобоев майдонидаги Марказий универсал магазини яқинида, Ўзбекистон кўчаси ва Ленин проспекти кесишган жойда шундай йўллар қурилади.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилаш учун бир қанча янги медицина шахобчалари бунёд этилади. Беш йил мобайнида 500 ўринли касалхона, 10 минг киши қатнаб даволанадиган поликлиника ва 100 минг порция учун мўлжалланган болалар ошхоналари ишга туширилади.

Ҳар бир микрорайонда харидорлар учун янги савдо ва маиший хизмат кўрсатиш шахобчалари очилади. Октябрь районида қуриладиган 3100 ўринли йирик бозор қурилиши лойиҳаси тугалланди. Бу бозор қурилиши бу йил бошланади. Бундан ташқари ТошМИ ва «Ташсельмаш» массивларида ҳам янги бозорлар қурилади. Хадра майдонида йирик, болалар учун мўлжалланган Универмаг қурилиши бошланади. Карл Маркс кўчасида эса марказий савдо шахобчаси бунёд этилади. Шаҳримиздаги 8 та районда 8 та янги лойиҳадаги «Универсам» магазинлари бунёд этилади. Бешта районда эса маиший хизмат уйи, пойафзал уйи, Юнусобод массивида эса «Химчистка» пункти ишга туширилади.

Ўзбекистон ССР йўл қурилиши министрлиги Юнусободдан Қибрайгача янги транспорт йўлини ишга туширади. Бу янги йўл Тошкентни Ғазалкент участкаси билан боғлайди. Бундан ташқари 20 километр узунликдаги Отчопар ва Сергели йўли қурилади. Шахсий машинаси бор кишилар учун гараж қуриш ишлари ҳам амалга оширилади, 1981 йилдан бошлаб 2000—2500 ўринли ер ости бекатлари қурилади. Бундан ташқари массивларда спорт ва болалар майдончалари бунёд этилади.

Хуллас, жонажон Тошкентимизда олиб бориладиган ана шу улкан бинолар қурилиши шаҳримизнинг кўркига янада кўрк қўшади.

С. ОДИЛОВ,
Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети архитектура-планлаштириш Бош бошқармаси бошлиғи, шаҳарнинг бош архитектори, СССР Давлат мукофотининг лауреати.

Адабиёт ва санъат

«КУЗНИНГ БИРИНЧИ КУНИ»

Ҳамза номли Ленин орденли Ўзбек Давлат Академик драма театрида Улмас Умарбековнинг янги «Кузнинг биринчи куни»... драматик асари асосида тайёрланган спектаклнинг премьераси бўлди.

Ушбу спектаклда СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати Зикир Муҳаммаджонов, Ўзбекистон ССР халқ артистлари Х. Хўжаева, И. Болтаева, Ё. Аҳмедов, М. Орипов, Р. Иброҳимова, Э. Маликбоева, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Т. Юсупова, Т. Каримов, Т. Хонтўраев, Д. Исмоилова, артистлар Т. Мўминов, М. Дўстматов, Э. Комилов, Э. Носиров, Ж. Закиров, М. Азимов, Қ. Абдураҳимов, С. Юнусова, Б. Қосимов, О. Қосимов, Д. Икромовалар қатнашмоқдалар.

Саҳнага қўювчи режиссёр Р. Ҳамидов, рассом У. Сайдалиев.

ТЕАТРДА ПРЕМЬЕРА

«Мавлоно Муқимий»нинг иккинчи ҳаёти

Ҳар бир премьера театр коллективи ҳаётида ўзига хос воқеадир. Ахир бир неча ой давомида қилинган меҳнат, уйқусиз ўтган тунлар самараси илк марта томошабин имтиҳонидан ўтади. Шунинг учун ҳам премьера куни театрда ўзгача руҳ ҳукмрон. Режиссёр ва актёрлар, театрнинг бутун ходимлари одатдагидан анча илгари келишади. Сўнгги йўл йўриқлар берилади. Актёрлар монолог ва диалогларни такрорлашади. Гримчи ва костюмчиларнинг эса қўли-қўлига тегмайди. Хуллас, ҳамма иш билан банд.

Муқимий номли музикали театрга келганимда ҳали спектакль бошланишига анча бор эди. Саҳна ортидан режиссёр хонасига ўтар эканман, қизиқ манзараларга кўзим тушди. Бой, мулла, чорикор қиёфасидаги бир гуруҳ кишилар сигарет чекиб туришар, Муқимий ва Фурқат у ёқдан-бу ёққа қадам ташларди. Улар қиёфасидан ҳаяжонланишаётгани шундоққина сезилиб турарди. Муюлишда эса қоматдор, зар погонли кишига тўқнашиб кетай дедим. Бугунги кунни ёдга солиб турган айрим белгиларни ҳисобга олмаганда, тасодифан XIX асрга келиб қолгандек эдим...

Режиссёр хонасида мени СССР халқ артисти, атоқли актёр Раззоқ ака Ҳамроев кутиб олди. Ўзининг 70 ёшини қаршилаётган санъаткор ҳамон ғайратга тўла, жўшқин ижодий меҳнат билан банд. Спектакль ва ижрочи актёрлар ҳақида суҳбатлашдик.

— Бугун театримизда «Мавлоно Муқимий» спектаклининг премьераси, — дейди Раззоқ ака, — уни мен саҳналаштирганман. Кўпгина ролларни ёшлар ижро этишади. Масалан Муқимий ролини бугун ёш актёр Турғун Бекназаров олиб чиқади. У бундан уч йил олдин Островский номидаги театр ва рассомлик санъати институтини битириб, бу ерга ишга келган эди. Институтда ҳам қўлимда таълим олган. Бугунгача қатор ролларни муваффақиятли ижро этди. Истеъдодли, ёқимли овозга эга бўлган актёр. Муқимийнинг севгилиси Офарин ролини эса республикада хизмат кўрсатган артист Наима Пўлатова билан бирга ёш актриса Одина Ғозиева ижро этади.

— Илгари ҳам театрда бу спектакль қўйилган эди шекилли?

— Ҳа, қўйилган. Бунинг ўзига хос тарихи бор. 50-йилларнинг охирида Муқимийнинг юбилейи муносабати билан шоир ҳаёти ҳақида спектакль тайёрлашга қарор қилинди. Илтимосимизга биноан атоқли шоир ва драматург Собир Абдулла пьеса ёзиб берди. Тўхтасин Жалилов ва Мушель унга музика ёзди. Асарни Маннон Уйғур саҳнага қўйди. Ўшанда Муқимий ролини мен, Офарин ролини эса Эътибор Жалилова билан Фароғат Раҳматовалар ўйнашган эди. 1967 йилда шу асарни қайта саҳналаштирдик. Бу музикали вариантда Муқимий ролини Қирғизистонда хизмат кўрсатган артист Толибжон Бадинов, Офарин ролини Наима Пўлатова ижро этди. Маълумки, театримиз ҳар йили ёш истеъдодлар ҳисобига бойиб боради. Шу сабабли спектаклда ёшлар ижросини кўпайтириш, уларнинг ижодий ўсишлари учун имконият яратиб бериш эҳтиёжи туғилди. Бу эса маълум даражада спектаклнинг саҳнадаги умрига ҳам таъсир қилади. Театримиз Муқимий номи билан аталишини ҳисобга олсак, бу спектакль умри муҳим аҳамият касб этишини ҳис этиш мумкин.

— Янги спектакль илгариги вариантлардан нимаси билан фарқ қилади?

— Биз бу сафар спектаклни романтик планда саҳналаштирдик. Илгари кўпроқ маиший томонларга эътибор берилганди. Саҳна безаклари янгича. Рассом А. Жибоедов, енгил, замонавий декорациялар ишлаган. Саҳнадаги ҳаракат тезлашган. Шунингдек, спектаклда Муқимийнинг халқ билан яқинлигини бўрттириб кўрсатишга, оммавий саҳналарга кенг эътибор берилган.

Шу пайт спектаклнинг бошланишидан дарак берувчи қўнғироқ жиринглади. Ярим қоронғи залга кириб, томошабинлар сафидан ўрин олдик. Музика садолари остида парда кўтарилиб, саҳнада Муқимий намоён бўлди. У ўз ғазалларидан бирини ёниб куйламоқда. Шу пайт унинг ёнига дўстлари — Фурқат, Завқий, қувғин қилинган рус революционери Кузьмич ва бошқалар кириб келадилар. Шоирдан амалдорларни, бойларни ҳажв қилувчи шеърлардан ўқиб беришни илтимос қиладилар. Саҳнама-саҳна ўзбек демократ шоири Муқимийнинг фожиаларга тўла ҳаёти ва фаолияти, муҳаббати ва изтироблари кўз олдимиздан ўтади.

Спектаклда икки гуруҳ — Муқимий ва Фурқат бошлиқ халқ бахти, озодлигини ўйлаган ҳамда куйлаган ватанпарварлар билан маддоҳ шоир Муҳий, Тўрахон Додхоҳ бошчилигидаги зулмкор жамият вакиллари ўртасида қизғин кураш боради. Томошабин кўз ўнгида ўша давр муҳити, оғир зулм исканжасида эзилган халқ ҳаёти, қора зулматда юлдуз каби чақнаган Муқимий ва Фурқатлар фаолияти жонланади.

Муқимий образини яратган Т. Бекназаров саҳнада ўзини тута билиши, ёқимли овози билан томошабинда яхши таассурот уйғотади. Баъзи ўринларда талаффузда, ҳаракатларда сезиладиган нуқсонлар эса вақт ўтиши билан сайқал топишига ишонса бўлади.

Офарин образини яратган Н. Пўлатова дастлаб қараганда ёши жиҳатидан унчалик ўз қаҳрамонига мос келмайдигандек туюлса ҳам, унинг ширали ва жарангдор овози томошабин шубҳаларини тарқатиб юборади. Кузьмич, Тўрахон Додхоҳ, Маҳкам, Муҳий, Рисолат ва бошқа роллар ижроси ҳақида ҳам яхши фикрлар билдириш мумкин. Ашурбой қиёфасида намоён бўлган истеъдодли комик актёр Ҳ. Шарипов баъзи ўринларда томошабинни кулдиришга уриниб, ортиқчаликка йўл қўйгандек туюлади.

Спектакль финалида касал ётган Муқимий ўз севгилиси Офарин билан учрашади. Унинг ижросидаги «Қўқон ушшоғи» арияси дард ва изтиробга тўла. Амалдорлар унинг Қўқондан бадарға қилинганлиги ҳақидаги фармонни ўқийдилар. Аммо халқ оммаси уларни ортга суради. Томоша шоирнинг авлодларга мурожаати билан якунланади. Бу мурожаат ўша тузум, разолатли ҳаёт устидан ўқилган ҳукмдек жаранглайди.

Гулдурос қарсаклар остида парда ёпилади. Томошабинлар ижрочиларни қайта-қайта саҳнага таклиф қиладилар, гуллар тақдим этадилар. Актёрларнинг қиёфасида мамнунлик кўзга ташланади. Ахир улар учун томошабин эътиборидан, олқишидан юксакроқ мукофот борми?

Премьера тугайди. Аммо у юракларда қолдирган из, таассуротлар узоқ вақт сақланиб қолади.

Н. МУҲАММАДИЕВ.

СУРАТДА: спектаклдан бир саҳна.

Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

ХОТИРА

(ҲИКОЯ)

Хотиралар қизиқ бўлади.

Арзимаган бир оғиз сўз, бирон ҳодиса ё бирон буюм қалбингни аллақайси бир бурчида кўмилиб ётган хотираларни тўзғитиб юборади.

Менда ҳам худди шундай бўлди. Ким билсин, балки метро бекатида собиқ синфдошим Норматни кўрмаганимда, олис болалик кўчаларида қолиб кетган ўша воқеаларни эсламаган бўлармидим?!

Биз Нормат билан гаплашолмадик. Мен вагоннинг ичида эдим. У эса бекатдаги мармар устунга суяниб турган экан.

Мен уни поезд ўрнидан қўзғолганидагина кўриб қолдим. Устида кулранг плаш, бошяланг эди. Шундай кўриндими, билмадим. Негадир унинг сочлари дув оқариб кетгандек, туриш-турмуши, аҳволи жуда оғир, ночор одамдек туюлди менга.

Собиқ синфдошимни тасодифан кўриб қолишим мудроқ хотираларимни уйғотиб, хаёлларимни олис болаликнинг олис кўчаларига етаклаб кетди. Кун бўйи ана шундай хотиралар оғушида бўлдим...

***

БИРИНЧИ ХОТИРА

Ислом ака бизга биринчи маротаба ернинг думалоқ эканлигини кўрсатган эди...

Ўшанда бешинчи синфда ўқирдик. Яхши эсимда, у синфимизга кириб келиб, «Салом болалар, мен сизларга география фанидан дарс бераман!» деганди жилмайиб. Кейин сўзини давом эттириб, «Биз сизлар билан тоғлар, денгизлар, океанлар ҳақида, қисқаси, ер, коинот, дунё ҳақида суҳбатлашамиз!» деди-да, стол устидаги тўнкарилган пиёлага ўхшаш оёққа ўрнатилган коптокни айлантириб кўрсатди: «Мана, бу биз яшаб турган дунё ер шари бўлади» деди.

***

ИККИНЧИ ХОТИРА

Ўша йили янгилишмасам мактаб ҳаётимизда иккита янги саҳифа очилди. Бири география фани бўлса, иккинчиси ана шу муаллимимиз Ислом ака эди.

Ёши қирқлардан ошган, баланд бўйли бу одам, дарсдан бошқа вақтларда олчазор мактаб ҳовлисида сигарет тутатганча ўйчан ҳолда айланиб юрар, аммо география дарси бошланди, бирдан ўзгариб қоларди. Худди болалардек яйраб-яшнаб дарс ўтарди. Биз болалар ҳам унинг дарсини ҳамиша орзиқиб кутардик.

Дунёдаги энг узун дарё Нил эканлигини, кузда учиб кетган қушлар, ана шу дарё соҳилларига боришини, Италиядаги Венеция деган шаҳар кўчалари ўрнида сув оқиши ва у ерда машина, троллейбус ва трамвайлар эмас, балки қайиқлар сузиб юришини биз биринчи марта ана шу Ислом аканинг оғзидан эшитдик.

У бирон янги дарсни бошлашдан олдин, «Болалар, диққат қилинглар, ҳозир Австралияга саёҳат қиламиз!» ё бўлмаса «Шоколад — яъни какао дарахти қаерда ўсишини биласизларми?! Ҳозир ана ўша ерга борамиз!» деб қўярди. Шундан кейин қўлидаги ингичка, узун таёғини доскага осилган катта харитага «тақ-тақ» уриб ҳикоясини бошларди.

Чиндан ҳам у айтгандек, биз харита орқали гўё саёҳатга отланардик.

Гоҳ Африканинг тропик ўрмонларида бўлсак, гоҳ Тинч океанининг сершовқин соҳилларида сайр қилар, гоҳ Помирнинг осмонўпар чўққиларига кўтарилардик.

***

УЧИНЧИ ХОТИРА

Ислом аканинг ғалати бир одати бор эди. У бирон бир мамлакат ҳақида бизга ҳикоя қиларкан, худди ўзи кўргандек, худди ўша ерларда бўлгандек қилиб гапирарди. Йўқ, у алдамасди. У дарсни ўз дўстлари, ёр-биродарлари ҳаётидаги қизиқ-қизиқ воқеаларга боғлаб гапиришни яхши кўрарди.

«...Бир синфдошим бор. Исми Воҳиджон. Ҳиндистонда врач бўлиб ишлаб келди. Ҳозир медицина фанлари кандидати. У билан учрашганимда Ҳиндистон филлари ҳақида ажойиб бир воқеани айтиб берган эди. Эшитасизларми?!...»

«... Маннон Сатторов деган курсдошим, ҳозир институтда дарс беради. Геология фанлари доктори. Ер юзида қадами тегмаган тоғ қолмаган. Уни вулқонлар ҳақидаги китобчасидан бир қизиқ воқеани сизларга ўқиб бермоқчиман. Эшитинглар-а?! Бу китобни Маннопнинг ўзи дастхат қўйиб, менга совға қилганди...»

«...Болалар, бугун сизлар билан Буюк Британия ҳақида суҳбатлашамиз. Мен сизларга ғаройиб суратлар олиб келдим. Дилшод деган журналист ўртоғим ўзи суратга олган буларни. Кўринглар-а, мана!...»

Ва ҳоказо... ва ҳоказолар...

* * *

ТЎРТИНЧИ ХОТИРА

Бизни биринчи марта «Табиат музейи»га олиб борган киши ҳам шу Ислом ака эди.

Яхши эслайман. Ўша куни ғала-ғовур билан, бир автобус бўлиб музейга бордик.

Эҳ-ҳе, нималарни кўрмадик у ерда?!

Учар калтакесаклару, динозаврлардан тортиб, то қотириб, ойнаванд қутилар ичига қўйилган одамсимон маймунлар, илон ва бургутларгача мириқиб томоша қилдик.

Ислом ака бизга, ерда ҳаётнинг пайдо бўлиши, ҳайвонот олами ҳақида, кейин сони кескин миқдорда камайиб кетган, йўқолиб кетиш хавфидаги оққушлар, жайронлар ва Бухоро оҳулари ҳақида, уларни сақлаб қолиш ҳақида гапириб берди.

Болалик хотиралари тиниқ бўлади. Кўрганларингнинг кўпчилиги, худди лентага кўчирилгандек узоқ йиллар давомида хотирангда сақланади.

Мана ўшандан бери орадан кўп йиллар ўтди. Кўп воқеа-ҳодисалар ҳозир ёдимда йўқ. Аммо негадир ўша куни музейда кўрганларимни сира унутолмайман...

Қоплон тоғ тепасида тоғ эчкисини қувиб боряпти...

Тулки ўрдакни тишлаб турибди...

Қуён бургут чангалида...

Негадир ана шу манзаралар хотирамда муҳрланиб қолган...

Эсимда, биз болалар музейдан чиқиб келарканмиз, Ислом ака йўлакда оғзи тўла тилла тишли, семиз бир киши билан кўришиб, тўхтади. Нималарни гаплашганларини билмайман. Аммо Ислом аканинг ранги девордай оқариб, қўллари асабий титраб кетганини пайқадим-у, беихтиёр мен ҳам тўхтаб қолдим. Синфдошларим чиқиб кетишди.

Шифтида неон чироқлари пирпираб турган, ним қоронғи йўлакда уч киши қолдик. Ислом ака, оғзи тўла тилла тишли, семиз киши ва мен. Семиз киши ниманидир ғўнғир-ғўнғир қилиб гапирар, мен эса стенд-девор бурчагига биқинганча нафасимни ҳам чиқаришга қўрқиб турардим. Шу тобда Ислом аканинг босиқ товушда айтган сўзлари узуқ-юлуқ қулоғимга чалинди:

«— Азизим, илмий даража ё унвон кишининг даражасини оширадиган ё белгилайдиган нарса эмас. Одам боласи аввало одам бўлиши керак... Мен шундай ўйлайман...

— Хўш?! Яна нималарни ўйлаб юрибсиз? — деди истеҳзо билан семиз.

— Янами?! Яна.. бир нарсани... — деди Ислом ака чуқур хўрсиниб, — вақти келади. Тайин-тақсири йўқ «олимлар»ни, худбин, лоқайд одамларни ҳам, ана уларга ўхшатиб... — У зал тарафга имо қилди. — Ана уларга ўхшатиб, тулуп қилиб, ичига похол тиқиб томоша залларига қўйишади. Кейин... одамларга «Мана бу худбин, манфаатпараст одам», «Мана бу ёлғончи одам» деб кўрсатишади...

— Шунақа денг?!

— Шунақа...

Ўша куни Ислом ака алланечук ғамгин, ўйчан қиёфада биз билан бирга қайтди.

Албатта, ўша кезлари мен, Ислом аканинг беш-олти йил давомида диссертацияга уринганидан, кейинчалик илмий ишининг ҳеч кимга ҳеч қанақа нафи йўқлигидан, одамларга фойда келтиради деб педагогликни танлаганидан ва ниҳоят ўша кундаги тилла тишли, семиз киши унинг аспирантурадаги собиқ курсдоши, рақиби эканлигидан бехабар эдим.

* * *

БЕШИНЧИ ЁКИ СЎНГГИ ХОТИРА

Орадан йиллар ўтди... Биз энди тўққизинчи синфда ўқирдик.

Ўша куни одатдагидек география дарси эди. Биз океан тубини тўсатдан ларзага келишидан, қаттиқ силкинишидан вужудга келадиган кучли тўлқинлар — цунамилар ҳақида гаплашаётган эдик.

Ислом ака мароқ билан сўзлар, биз уни диққат билан тинглаб ўтирардик.

«...Дўстим, география фанлари доктори Тўлаган Шарипов Курил оролларида цунамига гувоҳ бўлган эди... Мана унинг ана шу даҳшатли ҳодиса ҳақида ёзганлари...»

Шу пайт кутилмаганда орқа қаторда ўтирадиган Нормат деган боланинг дўриллаган товуши эшитилди:

— Домла! Бу ҳадеб, фалончи ўртоғим геология фанлари доктори, пистончи ўртоғим медицина фанлари кандидати, яна бири география фанлари кандидати дейсиз... Бу... ўзингиз нега бундай.... простой ўқитувчи бўлиб қолиб кетгансиз-а?!...

Синф сув қуйгандек жимжит бўлиб қолди.

Ислом аканинг ранги қув учиб кетди. Кейин бошини сарак-сарак қилиб, маъюсгина кулимсираб қўйди. Аммо индамади. Мен шу лаҳзада, музейдаги ўша суҳбатни, тилла тишли, семиз кишини эсладим. Ўшанда ҳам худди ҳозиргидек Ислом аканинг ранги оқариб, қўллари асабий титраб кетган эди...

...Қўнғироқ жиринглади. Дарс тугади...

Ўшандан кейин яна кўп марта география дарси бўлди. Аммо энди биз ажойиб-ғаройиб воқеаларни бошқа эшитмадик. Қулоқларимиз остида денгиз тўлқинлари қайта шовулламади, қушлар чуғурламади... Турфа гулларнинг иси димоғимизга қайта урилмади...

∴ ∴ ∴

«...Қизиқ. Вақт бунча тез ўтаркин-а?! Ё одамлар сезмай қолишармикан, ё сезишса ҳам бепарволик қилишармикан унга?! Сира ишонгиси келмайди кишини. Кўз очиб юмгунча ўн беш йил ўтиб кетибди. Бунча тез? Бунча?» — дейман ўз-ўзимга. «Ўн беш йил... Худди ўн беш кундагидек-а?!...»

Бир неча кун ана шундай ўй-хаёллар оғушида юрдим. Ахийри бўлмади. Нормат билан метро бекатидаги ўша кунги тасодифий учрашувимиз, қалбимда уйғониб вужудимни ларзага солган узуқ-юлуқ хотиралар мана орадан ўн беш йил ўтгач, мени яна мактабга етаклаб келди. Ўн уч йилдан сўнг ўзимиз ўқиган мактабга яна бир бор қадам қўйдим.

Тўғриси, аввалига танимай қолдим. Жуда ўзгариб кетибди. Биз ўқиган вақтдаги бир қаватли, кўримсизгина иморат ўрнида, беш қаватли, баланд, ғиштин бино қад кўтарибди. Ўша кезлари мўъжазгина олчазордан иборат мактаб ҳовлиси кенгайтирилиб, сўлим хиёбонга айланибди.

Фойедан ўтиб йўлак тарафга юрдим. Дарс кетаётган экан.

Беихтиёр синфимизни, синфдошларимни эсладим. Синфимиз тўридаги икки қулочча келадиган қизғиш доска ҳам, сийқаланавериб қурутдеккина бўлиб қолган бўр ҳам, қиш кунлари катта-кичик пальто, телпак ва рўмолларга тўлиб кетадиган, ўзимиз устахонада ясаган беўхшов вешалкамиз ҳам ўз хотирасини талаб қилгандек кўз олдимдан бирма-бир ўтаверди. Шу тобда яна Ислом акани хотирладим. Қаердайкин у? Ишлаётганмикан? Ўзгариб кетган бўлса керак?! Эҳтимол, пенсиядадир?!

Негадир шу лаҳзада уни жуда кўргим келиб кетди. Шоша-пиша орқага бурилиб, дарс жадвали осилган ерга-фойе тарафга қайтдим. География дарси 6 «А» синфда экан...

Йўлакдан ўтиб боряпман-у, алланечук ҳаяжондан юрагим ҳапқиради. Сутранг эшикларга қоқилган кафтдеккина шиша тахтачалардаги ёзувларга кўз югуртаман. 7-«Б»... 7-«В».... 9-«А»... 10-«А»... 6-«В». Мана, ниҳоят 6-«А»...

Ҳозиргина кўксимдан отилиб чиққудек гурс-гурс ураётган юрагим тўхтаб қолгандек бўлди. Хиёл очиқ эшикдан география муаллимимиз Ислом аканинг таниш овози эшитилаётган эди. Қулоқларимга ишонмай, ичкарига мўраладим.

Энг аввал Ислом акани кўрдим. Дўппи тагидан тошиб чиққан сочлари оппоқ оқариб кетганига, юз-кўзларини ажин тилиб ташлаганига, кўзойнак тақиб олганига ё қадди букчайиброқ қолганига қарамасдан уни танидим. Ахир унинг ҳар бир сўзи, ҳар бир ҳатти-ҳаракати менга ёд бўлиб кетганди-да!...

Болалар жимгина ўтириб, Ислом аканинг сўзларини тинглашарди. Тўғрисини айтсам, шу тобда уларга жуда ҳавасим келиб кетди.

Ислом ака ўша таниш, босиқ оҳангда, ҳар бир сўзни дона-дона қилиб гапирарди:

«...Айсбергларни н г шакли жуда хилма-хил бўлади. Бир қараганда улар нур сочиб турувчи улкан эҳромлар, баланд бинолар, тоғларни эслатади. Айсбергларнинг кичкина бир қисмигина сувдан чиқиб туради, холос. Унинг қолган асосий, улкан қисми эса сув остида бўлади...

Дўстим, академик Баҳодир Обидов Антарктидада бўлганида шундай деб ёзган эди...»

Деворга суянганча ҳайкалдек қотиб қолдим. Бутун вужудим қулоққа айлангандек эди гўё. Мен, тасодифан болалардан биронтаси бирон нима деб юбормасмикан, унинг гапини бўлиб қўймасмикан деб кутардим... Йўқ, бундай бўлмади...

Эркин УСМОНОВ.

ГЎЗАЛЛИКНИНГ ҚАЙТА ТУҒИЛИШИ

Кашф этилган сурат

Шаҳримизнинг музей ходимлари бутун республикамиз маданият ва санъат арбоблари қатори КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига Лойиҳасини катта диққат ва қизиқиш билан ўрганмоқдалар.

— Асосий йўналишлар лойиҳасида маданият ва санъат ходимлари олдига ҳам юксак вазифалар қўйилган, — дейди биринчи ўзбек таъмиркор рассоми Абдулла Йўлдошев. — Бу тарихий ҳужжат жаҳон маданиятининг буюк устозлари асарларини сақлаш ҳамда умумхалқ мулкига айлантириш бўйича барча ишларни амалга ошираётган мамлакатимиздан ифтихор туйғуларини уйғотади.

Рассом ўзининг қирқ йилдан ортиқроқ вақт мобайнидаги фаолиятини, ижодий фантазиясини тасвирий санъат асарларини таъмир қилишга бахшида этиб келмоқда. К. Брюлловнинг «Эркак портрети», В. Верешчагиннинг «Нашавандлар», И. Крамскойнинг «Офицер портрети», Р. Зомернинг «Шоҳи-Зинда дарвозаси ёнида» сингари катта маҳорат билан яратилган асарлари Абдулла Йўлдошев қўлида ўзининг иккинчи ҳаётини бошлади. Айниқса, унинг таъмиркорлик тажрибасида XVII аср испан рассоми Хуан Пантох де ла Крус мўйқаламига мансуб жуфт портретларни кашф этиши алоҳида ўрин эгаллайди. Кейинги асрларда бу асарлар устига бошқа расмлар ишланган экан. А. Йўлдошев таъмир жараёнида ана шу асарларни топиши тадқиқотчилар учун кенг имкониятлар очди. Уларнинг аниқлашича, испан рассоми ишлаган Филипп III ва Маргарита Австрийскаянинг портрети испан тасвирий санъатида ноёб асарлардан ҳисобланади. Бу асарлар эндиликда республика санъат музейи экспозициясидан муносиб ўрин олди.

Музейнинг бошқа икки устахонасида ҳайкалтарошлик ва амалий санъат «табиб»лари Галина Раззоқова ва Владимир Капелькинлар меҳнат қилишади. Улар ҳамиша изланишда.

Таъмиркорларни ҳақли равишда гўзалликни қайта яратувчилар, дейиш мумкин. Уларнинг барчасини санъат асарларига муҳаббат, меҳнатга, инсон заковатига меҳр бирлаштириб туради.

О. АПУХТИН.

СУРАТДА: таъмиркор Г. Раззоқова ҳамда у таъмир этган ҳайкалчалар.

Автор фотолари.

ҚАТРАЛАР

Бўлса қайда аҳиллик,
Бўлса онгли интизом;
Бўлса доим якдиллик,
Ишлар соз, дилда ором.

***

Қўними йўқ кишида
Бўлмас ҳеч қут, барака,
Юрмас эл ташвишида,
Билмас на тўй, маърака.

***

Яхши ҳунар ўрганиб,
Унга меҳринг боғласанг;
Орзунг ушалар ёниб,
Касбингни ардоқласанг.

***

Майли ўйна, яйра, кул,
Ғурбат этагин тутма.
Ҳар ишда меъёрни бил,
Меҳнат завқин унутма.

***

Ишёқмасдан қоч нари,
Ишинг босмас илгари.

***

Меҳнатдан ким қочибди,
Хорликка йўл очибди.

***

Интизомсиз бўлса ким,
Лаънатларни тинглар жим.

***

Бўлсанг агар ишёқмас,
Сендан афзал хору хас.

***

Меҳнат сени қилар бой,
Дангаса ҳолига вой!

Т. МАҲМУДОВ.

ИЛМ-ФАН БЕШ ЙИЛЛИКДА

ЭҲТИЁТКОР МАГНИТЛАР

Зиғир тола саноатида ўзгармас магнит саранжом хўжайин ролини бажара бошлади. СССР Фанлар академияси Урал илмий маркази металлар физикаси институтининг олимлари билан тўқимачилик машинасозлиги Кострома махсус конструкторлик бюроси конструкторларининг ечимлари туфайли шундай қилиш мумкин бўлди.

Тўқимачилик саноатида ип узилишидан анча тола нобуд бўлиб кетади. Йигирувчи неча юз урчуқни ишлатаётиб, қаерда ип узилганлигини дарров пайқаб ололмайди. Бу орада қимматбаҳо яримфабрикат — ровница валикка ўралиб чиқитга айланади. Эндиликда бундай нобудгарчиликларга пухта ғов солинди.

Яковлев зиғиртола комбинатида йигирув машиналарига доимий магнити бўлган чоғроқ механизмлар ўрнатилди. Улар ип узилиши биланоқ шу заҳоти яримфабрикат ўтказишни тўхтатади. Бу эса қимматбаҳо тола чиқитини 80 процент камайтиришга имкон берди.

— Бундай эҳтиёткор магнитлар қарийб 100 та йигирув машинасига ўрнатиб чиқилди, — дейди комбинат директори Н. Румянцева. — Шундай қилиб, улар бултурнинг ўзидагина 130 тонна зиғиртола ва бошқа толани тежаб қолдилар. Ўн биринчи беш йилликда бу янгилик ишлаб турган машина-ускуналарнинг ҳаммасида, шунингдек Кострома тўқимачилик машинасозлиги заводининг янги машиналарида жорий этилди.

Яковлевликлар Москва, Свердловск, Тула, Иваново ва мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидаги 14 илмий муассаса билан бевосита шартнома тузганлар. Уларнинг ёрдами билан бир қанча технологик жараёнлар такомиллаштирилган. Шу туфайли корхона коллективи тармоқда энг юксак иш унумига эришди.

А. ФРАНКОВСКИЙ,
ТАСС мухбири.

ТО Справкалар бюроси

ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Б. ШОКИРОВ: Халқаро спорт федерацияси нима? Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Жавоб: Халқаро спорт федерацияси жаҳон миқёсида спортнинг айрим турларини ривожлантиришга бошчилик қиладиган ҳаваскорлик ташкилотидир. Ҳозирги вақтда 80 дан зиёд халқаро спорт федерациялари бор. Шундан 26 таси халқаро олимпиада комитети томонидан тан олинган.

***

С. СОБИРОВ: Универсиада билан олимпиаданинг бири-бирига боғлиқ жойи борми?

Жавоб: Ҳа, бор. Дастлабки студентлар спорт ўйинлари спорт ишқибози — француз инженер-химиги Жан Петижан томонидан 1923 йилда ўтказилган. Мюнхенда бўлиб ўтган XX олимпиадада мусобақалашган спортчиларнинг 80 проценти студентлар эди. Университет спорти халқаро федерацияси (ФИСУ) 1949 йилда ташкил этилди. 1959 йилда эса универсиада номи келиб чиққан.

***

О. НАБИЕВА: Ўрта Осиёда биринчи театр қайси шаҳарда бунёд этилган?

Жавоб: Тошкентнинг Пролетар ва Лоҳутий кўчалари кесишган жой яқинида Ўрта Осиё темир йўл бошқармасига қарашли комплекс бинолар рўпарасида Меҳнат биржаси учун бино қурилган эди. Бу бино кўп ўтмай театрга айлантирилди. Бу театр — Ўрта Осиёдаги биринчи театр бўлган. Кейинчалик театр биносида меҳнаткашлар клуби — халқ уйи очилди, сўнгра бу ерда республикада биринчи ёш томошабинлар театри ишлади. Ҳозир эса унинг ўрнидаги замонавий бинода Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейи жойлашган.

***

Ф. БАҲОДИРОВ: Яқинда пенсияга чиқдим, коммунистман. Айтингчи, фақат иш жойимдаги партия ташкилоти ҳисобида туришим керакми?

Жавоб: Пенсионер коммунистларнинг қаерда учётда туришлари ҳақидаги масалани бошланғич партия ташкилотлари, район партия комитети ҳал этади. Бунда Устав қоидаларига риоя қилинади. Пенсионер коммунист агар ишни давом эттираётган бўлса, ўша корхона партия ташкилоти учётида туради. Пенсияга чиққандан кейин меҳнат фаолиятингизни тўхтатган бўлсангиз, бошланғич партия ташкилоти ва район партия комитети маслаҳатига кўра, ўзингиз истиқомат қилаётган партия ташкилоти учётига ўтасиз. Пенсионер коммунистнинг қаерда учётда туриши масаласи фақат унинг шахсий истаги асосида ҳал қилиниши мумкин эмас. Бунда партия ташкилоти умумий иш манфаатидан келиб чиқиб иш кўради.

***

С. РИХСИЕВ: Мен автобазада ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўрта махсус ўқув юртининг кечки бўлимида таълим оляпман. Айтингчи, давлат имтиҳони топшириш учун бизга отпуска бериладими ёки йўқми?

Жавоб: Ўрта махсус билим юртларининг кечки ва сиртқи бўлимларида сизнинг давлат имтиҳонларини (агар шундай имтиҳон кўзда тутилган бўлса) топширишингиз учун 30 кун отпуска берилади.

***

Т. ТУХТАЕВА: Хизмат командировкасига бормаганим учун маъмурият мени интизомни бузганликда айблади. Шу тўғрими?

Жавоб: Умуман узрсиз сабаб билан командировкага бормаслик меҳнат интизомини бузиш ҳисобланади. Аммо маъмуриятни ҳомиладор аёлнинг бешинчи ойидан бошлаб командировкага юбориши таъқиқланади.

●ОҚШОМ СУҲБАТЛАРИ

Ширин сўзнинг қудрати

Мен билган ягона гўзаллик бор, у ҳам бўлса сиҳат-саломатликдир.

Г. Гейне.

Ҳаёт умр ўлчови, сермазмунли ҳаёт кечириш учун аввало мустаҳкам саломатликка эга бўлиш лозим. Йилнинг фасллари каби инсон ҳаётининг ўз фасллари ҳам мавжуд ва бу паллаларда инсон ўзи учун гўзалликни топа олади. Гёте айтган эди: ҳаётнинг ҳар фаслини севиш лозим, уни лахтаклаб қараш тўғри келмайди.

Инсоннинг умрига умр қўшилишида, унинг ҳаёт фасллари сермазмун ўтишида асаб торига малхамлик қиладиган ширинсуханлик катта роль ўйнайди. Ширинзабонлик айниқса шифокорларнинг даволаш қуролларидан бири ҳисобланади.

Бемор ким бўлиши ва қайси ёшда бўлишидан қатъи назар, илиқ сўзни қўмсайди. Дарҳақиқат, ёшлигингизни эслаб кўринг, онанинг иссиқ қучоғи, авайлаб сийпаши, эркалатиши ҳар қандай оғриққа таскин бермай қўймайди. Эсланг, мабодо йиқилиб бир жойингиз лат еса, она ўзининг тафтли кафтлари билан силаб, эркалатиб, бир-икки чучук сўз билан юпатганида, барча оғриқлар тарқаб кетади...

Маълумки, бемор нажот кутади, шу туфайли ҳам шифокор хастани ҳадиксираши, хаёлий уйдим-чуқур сўқмоқлардан ёлқинли равон йўлга чиқишда сўз қудратидан ҳам тадбиркорлик билан фойдаланиши керак. Биргина сўзнинг ўзи беморни шодлантириши, бахтиёр этиши, шижоатга чорлаши ёки унинг акси иккилантириши, ишончини йўқотиши, ҳатто қўрқинч уйғотиши мумкин.

Мазкур мақоланинг муаллифи бир ҳаётий лавҳанинг жонли гувоҳи бўлган. Ургутли бир савдо ходими: «Мен бекордан-бекорга бир кексани ҳақорат қилиб юбордим, виждоним қийналаяпти» деб ҳасрат қилганида, яқин кишиларидан бири: «Унда қарғиш тегибди, пес бўласан!» деб қалтис гапирган эди. Шу гапдан икки кун ўтганидан сўнг, пойафзал дўконининг мудири юрак хасталиги билан ўлганини эшитдик.

Ҳа, айтилган сўз—отилган ўқ, деганларича бор: ҳар бир сўз ўқ каби манзилини топади.

Шуни айтиш керакки, даволаш муассасасига қадам қўйган беморни хушмуомала билан қарши олиш лозим бўлади. Бу борада тиб илмининг «психотерапия» ва «деонтология» шахобчаларининг асосида ширинсуханлик билан даволаш амаллари ҳам ётади. Шунга қарамай, ҳаётда баъзан қўпол муомалада бўладиган «шифокор»лар ҳам учраб туради. Гоҳо рўйхатга олиш—регистратурада ўтирган ойимчалар «Сиз бизнинг участкамизга қарамайсиз, фалон жойдаги поликлиникага боринг!» ёки бўлмаса «Ҳужжатсиз қабул қилмаймиз!» каби зардали оҳангда гаплашиб, беморга тасалли бериш ўрнига тарсаки қўйгандек уни гангитиб қўйишади.

Русларда «Театр гардеробдан бошланади» деган ажойиб замонавий нақл бор: Дарҳақиқат, тиббий ёрдам берувчи даргоҳга кирар экансиз, у ернинг «муҳити»дан ижобий ёки салбий таассуротга берилишингиз мумкин. Даволаш муассасаларидаги жиҳозларнинг покиза, тоза ва саришта бўлиши, шифокорнинг очиқ чеҳраси, озода ва дид билан кийиниши, қолаверса илиқ меҳригиёси билан сўзлаши бемор дардининг дастлабки шифобахш таъсир этувчи тиббий омилларнинг қатраларидан ҳисобланади.

Тарихда из қолдирган ёзувчи Сервантеснинг ажойиб бир ҳикмати ҳамон ўз мавқесини сақлаб келмоқда. «Хушмуомалалилик бизга энг арзонга тушадиган, лекин одамлар томонидан ҳамма нарсадан кам қадрланадиган фазилатдир». Ҳа, ширин сўзнинг шираси — олам, дейди халқимиз. Ҳар ҳолда ҳар қандай сўз ширин бўлгани билан мантиқан ўз ўрнида ишлатилмаса, нохуш асоратга мубтало қилиши ҳам мумкин.

Шифокор олим Л. Хунданов шундай лавҳани келтиради: бир ёш врач беморни жуда яхши қабул қилади-да, ҳамкасабасига юзланиб: «Менинг фикримча, беморнинг клиник кўринишлари айнан канцерни ифодалайди» деб юборади. Бемор «канцер» сўзининг моҳиятини яхши тушунгани туфайли бу хасталикни (рак) даволаб бўлмаслигига ишончи комил бўлган ҳолда даволанишдан воз кечади ва операцияга кўнмайди. Бемор кўп ўтмай ўлади. Мурда очиб кўрилганида, унда рак хасталигидан асар ҳам бўлмай, даволаниши муқаррар бўлган меъда жароҳати билан оғриган экан...

Ўқмол сўзнинг киши руҳига таъсир этиб, уни ҳатто телба қилиб қўйиши барчага маълум. Тиб амалиётида ҳали ёш бўлган шифокорларимиз, сўз, муомала сеҳрлари билан тўлган булоқнинг қулоғида бўлишлари лозимлиги тўғрисида табиби замонлар ўз даврларида айтиб ўтганлар. Жумладан, тиббиёт илмининг султони Абу Али ибн Сино: «Қанча билим эгаллаганинг билан сен уни ҳаётга татбиқ эта билмасанг — жоҳил бўлиб қолаверасан» деган эди.

Шуни айтиш керакки, ширинсуханлик биргина шифокорларнинг даволаш қуролларидан бири бўлибгина қолмай, балки у барча кишиларнинг дилига малҳам бўладиган шира омилига айланиши лозим. Давра ва ишда бўладиган мунозара, танқидий фикрлар, танбеҳ, ўгит, мушкул ечимлар, авжига минган кенгаш, суҳбат ва мажлислар юксак маслак, ҳамжиҳатлик, биродарларча латифлик билан ўтса, оилада илиқлик тафти йўқолмаса, сўзсиз буларнинг барчаси инсоннинг умрига барака бермасдан қўймайди. Шунингдек, аср хасталиги деб аталмиш қон босими, инфаркт, инсульт деган хавфли хасталиклар чангалидан ҳоли бўлишимизга омиллик яратилади.

М. НАБИЕВ,
Ўзбекистон санитария-гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институтининг катта илмий ходими.

Шаҳримиз йил сайин обод ва кўркам бўлиб бормоқда. Бу ерда кўплаб турар жой бинолари, маданий-маиший объектлар қад кўтаряпти. Ушбу фотолавҳада «Марказ—14» даги янги турар жой массивининг умумий кўриниши акс эттирилган. М. Нуриддинов фотоси.

●Иззатингдан айрилма

ИЧКИЛИК ГИРДОБИДА

Бахтиёр гандираклаб-гандираклаб уйига аранг етиб келди. Эшикни тепди, бақирди:

— Насиба! Ҳой Насиба!

Ичкаридан жавоб бўлмади.

Бахтиёрнинг кўнгли айниб, кўзи тинди. Эшик тутқичини ушлаб турган қўли юлқиниб чиқди-ю юз тубан ерга йиқилди. Шу кўйи у ухлаб қолди.

Бахтиёр чўчиб уйғонди. Ўрнидан туриб ювинди. Уйига кирди. Чироқни ёқди. У кўникмаган сокинлик ваҳимали туюлар, икки нафар фарзанди-ю турмуш йўлдоши ташлаб кетганди уни. Хотини Насиба судга ариза берибди...

— Нега хотинимга ёмон бўлиб қолдим?—ўйларди у. — Қўни-қўшниларимнинг ҳам муомаласи илгаригидай самимий эмас.

Бахтиёр ўйлай-ўйлай бир нарсага тушунгандай бўлди. Илгарилари у иш соати тугади дегунча уйига ошиқарди. Ҳовлида ўйнаб юрган болалари уни кўришлари заҳотиёқ қичқиришиб:

— Ойи-чи, ойи, адамла телдила, адам телдила, дея ойисига хабар қилишарди-да, бирин-кетин адаларининг бўйнидан ачомлаб олишарди.

— Вой, эсон-омон чарчамасдан келдингизми, адаси?—дерди хотини чеҳраси очилиб. Елкасида сочиқ, эр қўлига сув қуярди...

Бахтиёр уйига ошиқарди. Таниш-билишлари юринг биз билан деб қўйишмади. «Киши дунёга бир келади, маишатни ҳам суриб қолиш керак-да», дейишди. Шу куни Бахтиёр маст-аласт бўлиб келди уйига. Кейин яна, яна, яна... Ичиб келиш одат бўлиб қолди. У энди илгаригидек уйига эрта қайтмас, қайтганда ҳам болаларига меҳр, хотинига табассум ҳадя этмасди. Қовоқлари осилган-у, қисилган, ранг-рўйи бир ҳолда гандираклаб кириб келарди. У уйига қандай етиб келганини билмасди. Фақат эрталаб уйғонганида ўз уйида ётганини кўрарди.

У маст туядек бўкириб хотинини ҳақорат қилгани, калтаклаганини, тун ярмида қўни-қўшнилар оромини бузганлигини, ёш гўдакларининг юракларида хунук таассурот қолдирганлигини қаердан ҳам билсин! Билмайди.

У хаёл дарёсига чўмди. Жигаргўша болаларини соғинди. Оиласиз ҳаёт оғир эканлигини тан олди. Ичкиликни ичишни камайтирди. Қайнонасиникига боришга жазм қилди.

—Кечиринглар мени, — деди у бош эгиб. — Ичкиликни ташладим, иккинчи хафа қилмайман. Сизларсиз яшаш мен учун оғир экан.

Эрнинг икки оғиз ширин гапи-ю, олдида бош эгиб кўзини мўлтиратиб туриши Насибанинг юрагида қолган аламларини йўқ қилиб юборди. Ярашиб олдилар. Бир неча кун аҳил яшашди. Бироқ, «ўрганган кўнгил ўртанса қўймас» деганларидек, ноқобил эр яна ичкилик гирдобига ғарқ бўлди. Маст келиб хотинини кўчага қувиб юборди. Ўз синглиси Насибани безори эр чангалидан қутқармоқчи бўлиб қўшни уйдан чиққан Фатхуллани жароҳатлади. Бахтиёр ичкиликни деб ўз оиласидан, ҳаёт лаззатидан, шириндан-шакар болаларидан маҳрум бўлди. У суд ҳайъатининг берган саволларига кўпинча «Балким ургандирман, сўккан бўлсам керак, эсимда йўқ, маст эдим», деб жавоб берарди.

Октябрь район халқ судининг ҳайъати 1949 йилда туғилган, Октябрь район ички ишлар бўлимига қарашли соқчилик бўлинмасида соқчи бўлиб ишлаган, Дархон кўча, Чаман тор кўчасидаги 4-уйда яшовчи Бахтиёр Турдиевнинг жиноий ишини кўриб чиқди. У Ўзбекистон ССР жиноят Кодексининг 88-моддаси «Б» банди билан 3 йилу 6 ой муддат билан озодликдан маҳрум этилди.

Ҳ. МУЙДИНОВ,
Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ходими, милиция катта сержанти.

СПОРТ МАЙДОНЛАРИДА

ЧЕМПИОН БЎЛДИ

Гродно шаҳрида рус шашкаси бўйича мамлакат биринчилиги мусобақалари ниҳоясига етди. Янги йил арафасида якунланган бу чемпионатда республикамиз вакили М. Фозилов жуда яхши қатнашди. У беллашувлар ниҳоясига етишига икки тур қолганида, М. Рахунов билан тенг —11 очко тўплаган эди.

Кейинги партияларни ниҳоятда кўтаринки руҳда ўтказган ҳамшаҳримиз асосий даъвогарни ортда қолдириб кетишга муваффақ бўлди. У мамлакат чемпиони унвонини қўлга киритиш билан бирга дастлабки гроссмейстер баллини ҳам тўплашга эришди. Энди у халқаро турнирда қатнашиб, яна бир балл тўпласа, гроссмейстер унвонига эришиши мумкин.

ҒОЛИБ ЧИҚДИ

Хельсинкида классик кураш бўйича халқаро турнир ўтказилди. Ғолиблик учун бўлган беллашувларда Болгария, Венгрия, ГДР, Швеция, Финляндия ва СССР курашчилари иштирок этишди. Умумий якунда беш марта ғолиблик шоҳсупасига кўтарилган мамлакатимиз вакиллари команда ҳисобида биринчи ўринни қўлга киритишди. Уларнинг орасида республикамиз вакили Комил Фатхуллин ҳам бор эди. У 57 килограмм вазн-тоифасида ўтказилган барча олишувларни ғалаба билан якунлаб, биринчи ўринни қўлга киритди.

ОЧКОЛАР БЎЛАШИБ ОЛИНДИ

«Бинокор» навбатдаги икки учрашувни мамлакат биринчилигининг пешқадамлари қаторида бораётган Қозон шаҳрининг Урицкий номли спорт клуби хоккейчилари билан ўтказди. Командалар ёнма-ён бораётганлиги учун кураш ниҳоятда кескин бўлди. Биринчи куни меҳмонлар рақибларининг дарвозасини нишонга олишда ўзларини кўрсатиш билан бирга, хатосиз ҳимояланишди. Натижада улар 4:3 ҳисобида ғалаба нашидасини сурдилар. Такрорий учрашувда эса ҳамшаҳарларимиз мағлубият аламини олиш ниятида ҳужумкорликка амал қилишди. Бу сафар омад тошкентликларга ёр бўлди—6:4.

КУЧЛИЛАР САФИДА

Бадиий гимнастика бўйича ўтказилган мамлакат биринчилигида республикамиз вакиллари муваффақиятли қатнашишди. Улар умумий якунда бешинчи ўринни қўлга киритдилар. Агар республикамиз вакиллари шунга қадар ҳеч қачон кучли олтиликдан жой олмаганликларини ҳисобга оладиган бўлсак, буни катта муваффақият деб баҳолаш мумкин.

Шахсий биринчиликда республикамиз вакили Венера Зарипова иккинчи ўринга кўтарилди. Бу ёш гимнастикачининг дастлабки муваффақиятидир.

Редактор
С. М. ҚАРОМАТОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/I да **Олифта.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Наталья РУБАНОВА раҳбарлигидаги «ИЛЛЮЗИОН КАЛЕЙДОСКОП» аттракциони иштирокида** «ЦИРКДА АРЧА» ЯНГИ ЙИЛ ТОМОШАЛАРИ (16, 19.30).

КИНО

5, 6 ЯНВАРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЭКИПАЖ» — **Санъат саройи** (катта зал, 11, 13.30, 16, 19.45, телефон 44-39-51), **Чайка** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00), телефон 77-06-20), **Нукус** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45, телефон 46-70-69), **Восток** (1-зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, телефон 91-14-61), **Москва** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, телефон 33-05-01).

«ХИЗМАТДОШ ОШИҚЛАР ҚИССАСИ» — **Искра** (17, 19.45, телефон 39-14-59).

«ҚАЙТИШ УЧУН БИЛЕТ» — **Ҳамза номли** (жуфт соатларда, телефон 91-10-51).

«ИВАН ВАСИЛЬЕВИЧ КАСБИНИ ЎЗГАРТИРАДИ» — **Восток** (2-зал, жуфт соатларда).

«АЛИБОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИ САРГУЗАШТЛАРИ» — **Лисунов номли** (11, 14, 17, 20.00, телефон 96-34-02).

КИНОТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ КИНОТЕАТРЛАРДА

5—20 январь кунлари

МАРКАЗИЙ КИНОСТУДИЯЛАР ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ КИНОСТУДИЯЛАРИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН ФИЛЬМЛАР

КИНОФЕСТИВАЛИ ЎТКАЗИЛАДИ

«ЯГОНА ОИЛАДА»

ШАҲАР ЭКРАНЛАРИДА ТОМОША ҚИЛИНГ:

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

5—18 да— «ЭКИПАЖ» (2 серия —**Санъат саройи** (катта зал, 11, 13.30, 16, 19.45, телефон 44-39-51), **Чайка** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00 телефон 77-06-20, **Нукус** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45, телефон 46-70-69), Восток (1-зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 21.00), телефон 91-14-61), **Москва** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00, телефон 33-05-01).

ҚОМИЛ ЁРМАТОВ НОМЛИ КИНОТЕАТРДА

(телефон 24-22-66)

5—8 да — **Ёш хотин.**
9—11 да **Қалъа.**
12—15 да — **Жанубдан келаётган арава.**
16—18 да — **Илк бор турмушга чиқаяпман.**
19—20 да — **Тайга императорининг тугатилиши.**
Сеанслар соат 17.00 да бошланади.

«ИСКРА» КИНОТЕАТРИДА
(телефон 39-11-76).

5—6 да — **МАХСУС ТОПШИРИҚ ОЛГАН ОТРЯД.**
7 да — **Бегона бахт.**
9—11 да— **Қора қайин.**
12—13 да — **Транссибирск экспресси.**
14 да — **Шахсий иш бўйича бир нечта интервью.**
16—18 да — **Қайнона.**
19—20 да — **Ойнабанд эшик ортида.**
Сеанслар соат 14.00 да бошланади.
5—6 да — **Қора қайин — Восток** (10.30, телефон 91-14-61).

«МОСКВА» КИНОТЕАТРИДА

5—7 да — **Васият.**
8—11 да — **Эрта келган турналар.**
12—13 да — **Қайнона.**
14—16 да — **Ишон, энди мен йўқман.**
17—19 да — **Хато қилишга ҳаққим йўқ.**
20 да — **Бўри изидан.**
Сеанслар соат 9.45 да бошланади.

ВЛКСМ 30 ЙИЛЛИГИ НОМЛИ КИНОТЕАТРДА

5—6 да— **Жанубдан келаётган арава.**
7—8 да — **Ёнингда эркак бўлса.**
9—11 да — **Шум бола.**
12—13 да — **Қизил олма.**
14—15 да — **Бўлинган осмон.**
16—18 да — **Пролетариат диктатураси учун бриллиантлар.**
19—20 да — **Чаён.**
Сеанслар соат 17.00 да бошланади.

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ДРУЖБА» КИНОТЕАТРИДА

5—6 да — **СССР—ГДР—бирликнинг улуғ кучи.**
7—8 да— **Деснян ўлкаси.**
9—11 да — **Севги қўшиғи.**
12—13 да — **Маншук, Офест.**
14—15 да — **Абу Али ибн Сино.**
16—18 да — **Республиканинг мухтор вакиллари.**
19—20 да — **1940 йил, июнь.**

«НУКУС» КИНОТЕАТРИДА

9—11 да —**Революцияга хизмат қиламан.**
16—18 да —**Тинчлик ва қуролсизланиш йўлида.**

ЗОНТЛАР, СУМКАЛАР, ЧАМАДОНЛАР

ВА БОШҚА ЧАРМ-ГАЛАНТЕРЕЯ БУЮМЛАРИ ҲАМДА «МОЛНИЯ» ТИПИДАГИ ЗАМОКЛАРНИ
ОҚТЕПА МАЙДОНИДА
(29, 32, 36, 43-автобуслар бекати ёнида)
ЯНГИ ОЧИЛГАН ЧАРМ-ГАЛАНТЕРЕЯ БУЮМЛАРИНИ РЕМОНТ ҚИЛАДИГАН УСТАХОНАДА
ТУЗАТТИРИШИНГИЗ МУМКИН

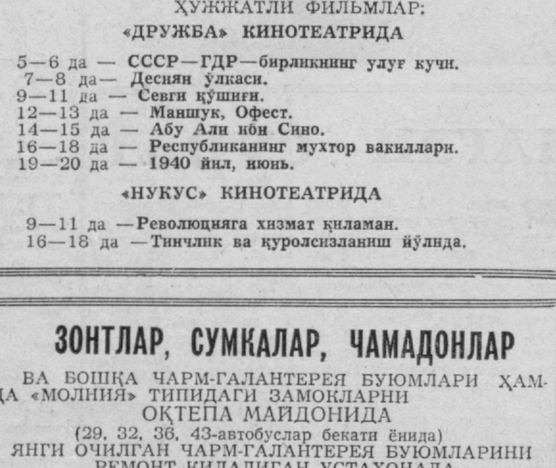

Тузатиб бериш муддати тузатишнинг мураккаб ва мураккабмаслигига қараб 1—3 кун.
Майда ремонтлар мижоз олдида тузатиб берилади.
ЯНГИ УСТАХОНА ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!
«ИЛҒОР» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ КОНТОРАСИ

ШАҲАР ҚИНОТЕАТРЛАРИ ЭКРАНЛАРИГА

«ЭКИПАЖ»

(2 серия).
НОМЛИ, ЯНГИ КЕНГ ЭКРАНЛИ, БАДИИЙ ФИЛЬМНИ

ЧИҚАРДИ

Сценарий авторлари: Юлий Дульский, Валерий Фрид.
Постановкачи-режиссёр: Александр Митта.
Ролларда: Георгий Жженов, Анатолий Васильев, Леонид Филатов, Екатерина Васильева, Александра Яковлева ва бошқалар.

Ниҳоятда кучли ер ости зилзиласидан замин ларзага келади, тоғлардан кўчкилар қуюндек бостириб туша бошлайди, йўлида учраган ҳамма нарсани ағдар-тўнтар қилиб кетади, кишилар ваҳимага тушиб, болалар йиғиси-сурони кўтарилади... Қутқариб қолишнинг бирдан-бир йўли—совет самолёти ва унинг экипажи олис Африка мамлакатида табиий офатга учраган кишиларни кўчириш тўғрисида буйруқ олган граждан авиациясининг уч учувчисидир. Улар мутлақо қилиниши мумкин бўлмаган ишни амалга оширдилар—зилзила вақтида шикастланган учиш майдонидан ҳавога кўтарилиш керак эди. Зудлик билан бир қарорга келиш керак, экипаж—учамиз, деган қарорга келди. Улар ҳар қандай қоида ва инструкцияга қарши ўлароқ, қандайдир тасодиф билан осмонга парвоз қиладилар. Бунинг устига ҳавода самолётнинг бузуқ жойларини совуқ урган қўл билан тузатиб, носоз рулни бир амаллаб бошқариб рейсни муваффақиятли учиб ўтдилар ҳамда деярли сафдан чиққан самолётни ерга қўндиришга муваффақ бўлдилар. Ўнлаб кишилар ҳаётини сақлаб қолган бу қаҳрамонлар кимлар? Ниҳоятда инсонпарвар кишилар кимлар? Булар, оддий совет кишилари.

«МОСФИЛЬМ» киностудияси маҳсули.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

5 ЯНВАРЬ — ДУШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси.

18.15 «Сиз яратган боғ». 18.45 «Таътиллар, таътиллар, таътиллар...». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Беш йиллик ва коллектив». «ЗИЛчилар». 20.05 И. Брамс. РСФСРда хизмат кўрсатган артист Э. Грач ижросида венгер рақслари (скрипка). 20.20 «Давр, олға бос!». Бадиий фильм. 1-серия. 21.30 «Время». 22.00 «Русская зима» санъат фестивалининг якунловчи концерти. Кремль Съездлар саройидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида (23.10) — «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси.

22.00 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 23.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 23.15 «Музикали киоск». 23.45 Телевизион ҳужжатли фильм. 24.00 Москва кўрсатувларининг охири.

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

I

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Пионер дружиналари Бутуниттифоқ маршида». 18.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ёшлик завқи». 19.30 «Ахборот». (рус.). 19.45 «Бахтли пойқадам», «ШНО». Қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар (рус.). 20.30 «Ахборот». 20.50 «Ғазалим сенга». Концерт. 21.30 Москва. «Время». 22.00 «Авлодлар». Бадиий фильм. 1-серия. 23.10 «Бугун оламда нима гап?». Халқаро аҳвол кундалиги. 23.25 Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 «Қизиқувчилар экрани». 20.55 Совет давлати ва ҳуқуқи асослари (рус.). 21.25 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Олий математика. 22.25 «Марецкая ҳақида нималарни биласиз!». Фильм-портрет. (рус.).

6 ЯНВАРЬ—СЕШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Эрталабки гимнастика. 10.05 Болаларга аталган шеърлар. 10.20 «Давр, олға бос!». Бадиий фильм. 1-серия. 11.30 «Мўъжизасиз-мўъжизалар». 12.30 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 «Ишчилар қўлининг ҳарорати». Телевизион ҳужжатли фильм (Боку). 15.35 «Ўсмирлар учун музикали кечалар» 17.30 «Дунё бўйлаб 80 кун». Кўп серияли мультфильм премьераси. 5- ва 6-сериялар (Австралия).

18.15 «Шахмат мактаби». Оқ руҳ. 18.45 КПСС XXVI СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАМИЗ. Александр Дуденков ва унинг бригадаси. 19.00 «Қувноқ нотачалар». 19.45 «Дунё воқеалари». 19.30 «Фан оламида». Тожикистон ССР Фанлар академияси. 20.10 «Давр, олға бос!». Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 «Время». 22.05 «Твардовский уйи». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. «Адабий мерос» туркумидан. 23.05 «Дунё воқеалари», 23.20 Москва камер оркестрининг концерти.

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси

22.00 Рассомлар ҳақида ҳикоялар. СССР халқ рассоми Б. Ефимов. 22.30 Гандбол бўйича «Кубок Балтики» халқаро турнири Эркаклар: СССР —Норвегия терма командалари. 2-тайм. МАСК универсал спорт залидан олиб кўрсатилади 23.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 23.15 баскетбол бўйича СССР чемпионати. Эркаклар. «Спартак». (Ленинград)— АСК (Киев). Ленинграддан олиб кўрсатилади. 24.00 Москва кўрсатувларининг охири.

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

I

11.25 Кўрсатувлар программаси.
МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА
11.30 «Кучукчаларнинг саргузашти». Мультфильм. 4-5-сериллар. 11.45 «Мактаб расмлари». Фильм-концерт. 12.15 «Иван Макарович». Бадиий фильм.

18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.10 «Тенгдошларинг ижоди». 18.50 «Миллионлар ленинча университети». «Моддий-техника базасини яратиш — партия билан халқнинг бош иқтисодий вазифаси. 19.10 «Шеърият дафтаридан», Рўзи Қодирий. 19.30 «Ахборот». (рус.). 19.45 «Куйлар ҳам учрашди». Фильм-концерт. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Шамаева ва Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ф. Белялов куйлайди. (такрорий). 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Чорвачилик — зарбдор фронт». Шаҳрисабз районидаги чорвадорларнинг тажрибаси ҳақида. 22.25 «Авлодлар». Бадиий фильм 2-серия. 23.35 Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 «Ўқитувчи экрани». 20.55 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Назарий механика. 21.55 «Ираклий Андроников». Бадиий ўқиш. 1-фильм. (рус.).

Тошкент шаҳридаги 197-ўрта мактаб томонидан **Файзиев Эргаш** номига берилган 390953 номерли йўқолган
ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ РЕСПУБЛИКА ПИОНЕР ВА ЎҚУВЧИЛАР САРОЙИ ҚОШИДА
ЁШ МУХБИРЛАРНИНГ
«ЁШ ҚАЛАМКАШ»
ТЎГАРАГИ
ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Қизиққан барча ёшлар қатнашиши мумкин.
Республика пионер ва ўқувчилар саройининг пионерлар хонасига мурожаат қилинсин.
Адрес: Тошкент шаҳри, Фурқат кўчаси (Хадра).

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»), — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши —32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги —32-57-83: совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19: фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот —33-28-95. спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-55-32; хатлар—33-29-70; эълонлар бўлими —33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

5 ЯНВАРЬ, 1981 й. Р — 17883 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Б—2314. 9